

The Project Gutenberg eBook of Blindskär

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Blindskär

Author: Minna Canth

Release date: September 6, 2008 [eBook #26547]

Most recently updated: January 4, 2021

Language: Swedish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK BLINDSKÄR ***

Produced by Matti Järvinen and PG Distributed Proofreaders.

BLINDSKÄR

Af
Minna Canth.

Öfversättning från finskan.

Först publicerad av
G. W. Edlunds Förlag 1888.

I.

Alma öste vatten öfver lilla Helmi, som låg på rygg i badbunken med en kudde af bast under hufvudet och en filt öfver magen. Flickan skrek af förtjusning, sparkade filten af sig och slog med händerna i vattnet, så att det stänkte långt omkring.

"Hör du, hör du, lilla ostyriga, som stänker mamma alldeles våt!" pratade Alma. "Och så förkyler du dig ännu på köpet. Var stilla nu! Mamma väter lilla hjessan och tvättar ansigtet också, hvad säger du då? Se så der. Men för all del, bli inte ledsen, det är redan gjordt. Nå, hvem kommer der nu igen? Stäng dörren! Barnet är naket!"

Maja Lisa var det, som stack in hufvudet genom köksdörren.

"Frun, det kommer främmande från staden. De körde med två hästar in på gården."

"Herrar eller fruntimmer?"

"Herrar. Apotekarn och borgmästarn och den der främmande herrn — magister är han ju? Hvad skall man nu få till kvällen, då det inte finns någonting hemma, inte det minsta?"

"Nog hittar Maja Lisa alltid på något."

"Ja, det är lätt sagdt. Frun tar allt som lek. Men jag vet sannerligen inte den här gången hvad jag skall laga åt dem. Knäfveln också, man kan bli riktigt ond. Att de också alltid skola komma hit till förargelse."

"Inte behöfs det några stora anrättningar. Bara man har mat. De måste ju förstå, att man inte på landet alltid kan vara så försedd."

"Om man helst hade fisk. Men när nu också fisken åts upp till middagen, hvarenda stjert."

"Vi ge bara kall mat och filbunke."

"Nog skulle jag veta ännu ett råd."

"Och det vore?"

"Om frun skulle låta mig ta några kycklingar."

"Huru många?"

"Endast tre. Då skulle vi nog få en god kvällsvard."

Alma tyckte det var litet synd om dem, men hon måste ändå slutligen samtycka. Högeligen belåten slank Maja Lisa sin väg, och Alma fick åter en stunds ro.

Hon lyfte Helmi ur vattnet, aftorkade henne sorgfälligt i lakanet och klädde på henne rena kläder. Flickan satt nu skinande och nöjd på modrens knä. En glänsande vit spetsmössa omgaf de runda kinderna och ur ärmen stack en liten knubbig hand fram.

Alma kysste de lina kinderna, och hakan, och halsen, och den lilla handen.

"Mitt eget kära gull. Min sockerdocka. Mamma äter riktigt upp dig."

Helmi skrattade och sade: "gää." Och för hvarje smekning, modren gaf henne, skrattade hon och sade "gää."

"Gää, gää, gää!" härmade Alma. "Du lilla pladdrerska, kan du inte säga annat än "gää". Säg så här: mamma ... mam-ma. Nå, säg nu: mam-ma!"

Helmi såg stint på modrens mun och i nästa ögonblick började hon redan försöka röra läpparna på samma sätt.

"Mamm, mamm, mamm," ljöd det från dem.

Alma fortfor att förestafva:

"Mam-m-ma, mam-m-ma..."

Och Helmi gjorde helt allvarsam med rynkad panna sina första läraktighetsprof:

"Mamm, mamm, mamm..."

Kraftiga steg hördes från det angränsande rummet. Alma vände sitt af glädje strålande ansigte ditåt.

"John, John, kom och hör! Helmi kan redan säga mamma!"

John lade sin arm kring Almas hals och böjde sig ned öfver dem. Men Helmi slutade med detsamma att pladdra, ty hennes blick hade hakat sig fast vid fadrens skägg, hvilket alltid väckte hennes stora intresse.

"Helmi, mitt gull, säg "mamma", säg, så att pappa också får höra. Mam-ma, mam-ma! Nå?"

Men Helmi hvarken såg eller hörde modren nu mera. Hon hade med utspärrade fingrar gripit efter fadrens skägg och slutligen lyckats få tag i det.

John smålog och tryckte fingret mot hennes kind.

"Jaså, du rycker din far i skägget! Vill du inte släppa lös!"

Han lösgjorde försiktigt de späda fingrarna från sitt ansigte och drog sig litet tillbaka. Helmi flåsade med munnen vidöppen och fäktade med båda händerna, men nådde dock ej detta svarta föremål, som gungade framför henne.

"Hon har ingen ro nu, när hon ser dig," sade Alma. "Men gå längre bort, dit bakom kakelugnen, så skall jag försöka, om inte hon då..."

"Vi skola lemna det till en annan gång; nog hinna vi ju sedan. Om vi nu skulle få toddy ned i löfsalen. Der är främmande."

"Jag vet. Vi ha redan bestyrt om kvällsvarden. Ni får stekta kycklingar."

"Bra. Kom du också och håll oss sällskap. Det är ju varmt och vackert väder nu i kväll."

"Bara jag inte stör er?"

"Stör? Hur kan du komma på något sådant?"

"Det känns så ibland."

"Alma!"

Han lyfte upp hennes haka och såg henne in i ögonen.

"Nej, nej, John. Det var bara skämt. Jag skall komma."

John gick tillbaka till gästerna, och Alma gaf bröstet åt den lilla, att hon sedan skulle få henne att sofva.

"Hvar måne de andra barnen vara; det vore redan tid äfven för dem att gå till hvila," sade hon till Mina, som höll på att bädda deras sängar.

"Vi skola först lägga Helmi i vaggan," sade Mina och lyfte på täcket, så att Alma fick lägga barnet dit från sin arm.

När de sakta vaggat en stund, slöto sig Helmis ögon, och de buro sedan båda vaggan ut i sängkammarn och stälde den bredvid Almas säng.

Det var just i rättan tid, ty nu rusade Arvi, Ella och Lyyli bullersamt in genom köksdörren.

"Mamma, hör", ropade Arvi, "fiskarna nappade så rysligt på våra krokar, och en höll på att komma upp, den var redan nästan, nästan på bryggan, men föll sedan tillbaka, och den var så stor, så här lång!"

"Ja, och jag tänkte också få, men när Lyyli skrek, så blef fisken skrämmd," sade Ella.

"Mamma borde neka Lyyli att komma på bryggan, hon är der bara i vägen för oss och så faller hon ännu en vacker dag i vattnet."

"Men ja' fallej inte", försäkrade Lyyli.

"Hvarför får inte Lyyli se på, när ni metar?" frågade modren.

"Men hvems fel är det, om hon faller i sjön?" vidhöll Arvi.

"Lyyli aktar sig ju, att hon inte faller?"

"Lyyli attar sej."

Mina klädde af barnen, och Alma ordnade sin toalett. Hon knöt på sig ett nätt hvitt förkläde och satte en hvit spetsremsa kring halsen. Sommarhatten klädde henne, det visste hon, der hon stod framför spegeln och satte den på hufvudet.

Sedan tog hon sin arbetsväska och gick småsjungande ner.

"Der kommer hon ju," sade John.

"Hvem af herrarna saknade mig?" frågade Alma.

"Undertecknad, er ödmjukaste tjenare," svarade magister Nymark.

"Det var mycket artigt gjordt af er."

"Nog saknade också jag, fastän jag inte hann säga något ännu," upplyste borgmästar Lagander.

Apotekar Leistén smålog endast; han ansåg sig vara alltför gammal för sådant der.

"Om ni skulle veta hur ofta vi verkligen sakna er," fortsatte Lagander. Och huru vi förebrå Karell för att sällskapslivet blifvit så ledsamt och tort."

"Stackars John! Huru kan ni skjuta skulden på honom?"

"Det var ju han, som tog bort er från vår krets. Ända sen dess ni gifte er, har ni inte visat er någonstädes."

"Och är det också hans fel, att jag blifvit gammal?"

"Ni gammal?" utropade Nymark och betraktade henne med förtjusta blickar.

"Snart trettio år."

"Enligt Balzac börjar qvinnan först då blifva intressant."

"Balzac är död, och så vidt jag vet, ha männen inte godkänt hans lära i denna punkt. Sjuttonåringen har behållit tronen allt fortfarande."

"Derför att trettioåringen försmått den."

"Men vi ha nu tänkt ut ett medel att äfven mot er vilja få er tillbaka till societeten," fortsatte Lagander.

"Jag är nyfiken att få höra det."

"Vi välja er in i Finska Sällskapets direktion."

"Tackar så mycket. Men jag tar inte emot den äran."

"Afsägelse godkännes inte utan laga skäl."

"Sådana har jag mer än nog."

"Till exempel?"

"Till exempel, att John inte skulle godkänna det."

"Nå, du vältrar ju nu sjelf skulden på mina axlar," sade John.

"Och för det andra, att jag inte har lust."

"Ni måtte alls inte intressera er för qvinnans frigörelse?" frågade Nymark.

"Nej," smålog Alma. "Om det berodde på mig, skulle jag vilja inskränka äfven mannens frihet."

"Hvad säger du till det, John?" skämtade Nymark.

"Ingenting," svarade John leende och blåste lugn ut ett rökmoln ur munnen.

"Riktigt sant." fortfor Alma. "Sommarn här på landet är så utomordentligt angenäm just derför, att John ständigt är hemma. Här ha vi inte samhället eller fäderneslandet eller finskheten eller ... någonting, som stör oss."

"Eller er mans vänner, tänkte ni säga," tillade Lagander.

"Så dum tänkte jag ändå inte vara."

"Ni är alltså svartsjuk på samhället och fäderneslandet," sade Nymark.
"Hvad menar John om det?"

"Jag hör på med öfverraskning."

"Han bryr sig naturligtvis inte derom, äfven om jag vore svartsjuk."

Det låg något stucket i hennes röst, hvarför John skyndade att föra samtalet på andra ämnen.

"Du blir kall, Alma," sade han, "skall jag gå och hemta din kappa?"

"Tack, jag skall taga den sjelf. Jag måste ändå eljes gå upp."

Efter en stund kom hon tillbaka, och under tiden hade man börjat diskutera i politik. Alma tog sitt handarbete och satte sig litet afsides.

"Den här språkstriden måste ändå någon gång sluta," sade apotekar Leistén, "finnarna ha fått alla rättigheter de möjligen kunna begära, och hvad kunna de då mer ha att önska?"

John steg upp och skakade askan af papyrossen. Hans ansigte afspeglade denna mäktiga hänförelse, denna varma öfvertygelse och fasta, orubbliga viljekraft, som Alma ständigt så högt hade beundrat och som gjorde, att han alltid syntes henne så mycket höjd öfver alla andra män.

"Vi vilja ha ett finskt Finland," sade han, "vi vilja att alla samhällslager skola sammansmälta, skola känna sig vara samma kött och blod, samma andes barn. Nationalitetskänslan bör för detta lands innebyggare vara den lifskraft, hvarur små och stora, gamla och unga hemta sin näring. Såsom ett folk med en vilja och ett språk förmå vi något, men söndrade äro vi svaga och kunna lätt krossas."

"Nå bra," började Leistén åter, "men hvarför måste allt detta ske så brådstörtadt? Låt det utveckla sig på fredlig väg, så småningom. Historiska förhållanden ändras inte med ett enda slag, de behöfva tid för att utveckla sig på ett naturligt sätt."

"Tycker du, att vi gått alltför raskt till väga? Vi ha endast hunnit halfva vägen, och ändå önskar du att vi skola sluta här. Jag ville veta på hvad sätt man sedan skulle komma till målet; om man stannar nu, lemnas allt vind för våg, halfgjordt, och man går tillbaka. Detta vore alltså naturlig utveckling. I sanning! Dermed skulle vi bäst visa, att vi i sjelfva verket inte duga till något, att vi inte ega ringaste lifskraft eller någon som helst förmåga."

Han slängde förargad papyrosstumpen bort och började gå fram och tillbaka med rynkad panna.

"Inte skulle man behöfva stanna för det."

Leistén tvekade en sekund, ty John stälde sig framför honom och fäste sin blick stadigt vid hans.

"Jag menar bara, att finnarna inte mera borde vara så hänsynslösa. Det skulle alls inte vara till gagn för oss, om den svenska kulturen helt plötsligt skulle utrotas."

"Vi skulle få en egen, ursprunglig kultur i stället, hvilken har kärna och mærg. Dermed vore den förlusten afhjelpat."

Leistén skakade på hufvudet.

"Jag medger, att vår svenska kultur är ytlig och lånad, och att den derfor inte kan ha någon lång framtid för sig i vårt land. Men äfven denna yttre förfining bör man ändå inte förakta. Den har nog också sitt värde."

"Sådant få vi nog med tiden på egen väg, i samma mån som vi utveckla oss."

"Men hvilka skola hädanefter på finska sidan föra språksaken framåt? Presterna och tjenstemännen hafva tröttnat, borgerskapet är ännu svensksinnadt, att inte ens tala om adeln. Bondeståndet är det enda, men hvad förmår det ensamt?"

"Det förmår mycket, ty det representerar folkets mäktiga flertal. Det är grundvalen för alla öfriga stånd. Och då nu folket sjelft i språkstriden stiger i främsta ledet, så går det utan att vackla fram till slutlig seger."

Leistén skakade åter på hufvudet.

"Jag är rädd för den der demokratin. Den är en urartad humanitets bångstyriga barn — ett barn, som i sin öfverdådighet förstör och krossar allt, som kommer i dess väg, och hvars värde det inte förstår att uppskatta."

"Du börjar bli sentimental," sade John med ett spefullt leende.

"Skratta inte. Tänk efter, hvart dessa obändiga krafter ledde under franska revolutionen."

"Dumheter! Menskligheten har sedan dess skridit ett helt sekel framåt och blifvit mer sansad."

Lagander och Nymark deltog ej i samtalet, men Alma såg, att John oemotståndligt ryckte dem med sig. Och hennes barm höjde sig af glädje, stolthet och kärlek. John var så manlig och stark, visserligen inte så smidig och kvick som Nymark, och man kunde inte skämta så fritt med honom, men han stod vida högre.

Maja Lisa visade sig nu, varm och upphettad, på trädgårdsgången. Hon gaf ett hemligt tecken åt Alma, som genast steg upp och bad herrarna komma och taga en smörgås.

Bordet var dukadt ute på verandan. Sedan Alma kastat en granskande blick deröfver, smålog hon mot Maja Lisa, hvars ögon glänste i tamburdörrens springa.

"Var stilla!" sade Maja Lisa åt Mina, som höjde sig på tåspetsarna bakom henne, för att också hon skulle få se herrarna äta. "Var stilla, så att de inte märka något. En vacker karl, den der unga magistern, är han inte? Och så artig mot frun, att man inte så kan säga. Men nog tyckes maten smaka dem. Ser du, hur aptekarn tar för sig på tallriken. Brödet blir slut, gud välsigne! Spring och skär upp, jag skall gå efter korgen."

Med röda kinder och så förlägen, att knäna darrade, skyndade Maja Lisa att taga korgen från bordet. Hon trodde att allas ögon följde hennes rörelser, hvilket likväl var ett stort misstag, ty herrarna märkte henne knappast.

John och Leistén fortsatte sin i löfsalen började dispyt, men Nymark och Alma sutto vid bordsändan och talade om annat.

"Ni kvinnor äro alls inte politiska," sade Nymark.

"Borde vi då vara det?" frågade Alma.

"Naturligtvis. För er egen skull, ser ni. Den, som inte förstår bevaka sin fördel, blir ovilkorligen den förlorande parten."

"I hvilket afseende menar ni att vi skulle förlora?" frågade Alma.

"I det, som är er tillvaros grundval och kärna. I er kärlek."

"Äro vi den förlorande parten i vår kärlek?"

"Onekligen. I kärleken är kvinnan slaf och mannen herre, fastän det borde vara tvärtom."

Alma skrattade.

"Och hvad är orsaken dertill? Förklara det!"

"Gerna. Kvinnan blir den förlorande parten i kärleken endast därför, att hon låter mannen bli den vinnande."

"På det der blir man inte klok."

"Vänta, jag skall förklara mig tydligare. I början, när mannen söker vinna en kvinnas gunst, är hans kärlek eldig och stark, inte sant?"

"Ja visst."

"Ända till dess kvinnan öfverlemnar sig och säger: jag är din."

"Alldeles."

"Då har mannen segrat, och genast förlorar kvinnan sitt välde öfver honom. Ser ni, mannen älskar sport och täflingslekar. När han inte mer behöfver täfla om en kvinnas kärlek, förstår han inte längre sätta värde på den. Det är hela hemligheten."

"Bra att man får veta. Men huru menar ni då, att kvinnan borde gå till väga för att undvika detta?"

"Hon borde aldrig älska en man af hela sin själ, aldrig säga till honom: jag är din. Låta mannen sväfva mellan fruktan och hopp. Någon gång visa äfven andra män någon ynnest och tillåta dem beundra henne. På detta sätt skulle hon sporra mannen till att söka bibehålla hennes kärlek."

"Gud bevara, en sådan lära! Det hörs, att magister Nymark inte är gift."

"Gud vare lof för det."

"Hur så?"

"Jag skulle alldeles säkert snart få nog af min hustru. Isynnerhet om hon vore af det der trogna, ödmjuka och uppoffrande slaget, såsom kvinnorna vanligen äro."

"Ni är rysligt lättsinnig."

"Det är bättre att vara lättsinnig, än att vara tråkig. Jag tycker att dessa allvarliga pligtmenniskor äro förfärligt tröttande. Jag skulle inte hårda ut en enda dag i deras sällskap."

"Hurudan skulle då er hustru egentligen böra vara?" smålog Alma.

"Jag skall säga er det. För det första obestridligt vacker. För det andra måste hon visa att hon eger förmåga att tjusa, ställa så till, att också andra bli förälskade i henne, och inte endast jag."

"Och gifva någon af dem kanske större plats i sitt hjerta, än er?"

"Det finge hon inte göra. Det skulle jag nog draga försorg om."

Alma skakade på hufvudet.

"Tror ni verkligen, att det vore lyckligare så?"

"Det skulle åtminstone vara trefligare."

"Naturligtvis skulle då också ni anse det vara er rätt att förälska er i någon annan kvinna, så snart ni blott kunde få det infallet?"

"Min fru finge skylla sig sjelf, om det skulle inträffa. Hon skulle då inte riktigt ha bevakat sin fördel."

Alma såg på honom.

"Vet ni, jag är nästan litet rädd för er."

"Det är en utomordentlig ära för mig."

"Huru så?"

"Fruktan är bevis på svaghet."

"Inte alltid."

Alma rodnade en smula af harm. Hon vände sig till de andra för att lyssna till deras samtal. Men de hade så fördjupat sig i politiken, att hon ej alls kunde följa med. Hon återtog då samtalet med Nymark, hvilken ändå i alla fall var ganska underhållande, med allt sitt egendomliga lättsinne.

Det led redan mot midnatt, då gästerna togo afsked. John och Alma följde dem ända till landsvägen; hästarna fingo gå förut, och de vandrade alla till fots längs en skogsväg. John hade tagit Almas arm, men han talade likväl fortfarande med herrarna. Alma tog ingen del i samtalet, som numera rörde sig kring jordbruket, ty utsigterna för årsväxten bekymrade inte synnerligen henne. Hon gick utan att säga något vid sin mans sida och betraktade skogen, som stod så tyst på båda sidor, att inte ens ett blad rördes. Ibland prasslade det på en gren; det var säkert någon fogel, hvars nattro de störde med sin promenad.

När hon tänkte på hvad Nymark nyss hade sagt, måste hon skratta. Det var så tokigt, så öfverdådigt fritt. Hon stödde sig förtroendefullt på Johns arm och tryckte den mot sitt hjerta. John kände det, och fastän han just var upptagen af att för de andra framlägga sina planer om hvarjehanda förbättringar i jordbruket, hvilka med det första borde införas, såg han likväl på samma gång in i Almas ögon och smålog kärleksfullt emot henne.

II.

Äfven under hemvägen gick Alma stillatigande. Det låg något så egendomligt i naturen, så lugnt och på samma gång så hemlighetsfullt.

"Nå, Alma," sade John, sakta tryckande hennes hand, "hvad tänker du på?"

"John, jag är ännu alls inte sömning. Låt oss fara ut på sjön. Det är riktigt synd att lägga sig en så här vacker natt."

"Men det är nu redan så sent."

"Hvad gör det. Vi kunna sofva längre i morgon i stället."

"Men lilla Helmi?"

"Nog ser Mina om henne så länge. Och hon plägar vanligen inte vakna så här dags."

"Vi skola fara då. Jag måste väl göra min lilla gumma till viljes."

"Fy, du får inte säga gumma. Det är så fult."

"Hur skall jag då säga? Min lilla rosenknopp? Är det bra?"

"Sitt du i aktern, så ror jag."

"Hvarför det? Du orkar ändå inte."

"Eller vi ro inte alls. Om du bara sakta paddlar båten dit till sundet."

Alma talade hviskande. Nattens frid och naturens tystnad gjorde ett mäktigt intryck på henne. Båten gled långsamt öfver sjöns lugna yta fram emot sundet.

"Hur underbart vackert! John, se dit, de vackra ljusa, glänsande molnen, hvilka simma så lågt, att man kunde tro dem vilja kyssa jorden. Och hur stilla och tyst allting är! John, det förefaller mig, som om hela naturen i detta ögonblick skulle njuta af sin tillvaro. Nej men, ser du färgskiftningarna på den der sidan!"

"I sanning egendomligt. Och så utomordentligt varmt det nu är. Det är en välsignad sak."

Han tänkte på växtligheten.

"John," fortfor Alma åter efter en stund, "är du lycklig?"

"Utomordentligt nöjd att lefva, åtminstone för närvarande. Och du, min Alma?"

"Gränslöst lycklig. Så lycklig, John, att jag skulle vilja stanna tidens lopp och låta detta ögonblick fortvara i all evighet."

John skrattade.

"Månne det ändå inte skulle bli enformigt."

"Fy, John, hur kan du säga så?"

"Jag slår vad, att du redan om ett par timmar blir hungrig och riktigt gerna går in igen."

Alma svarade ingenting. Hon såg bort och kände sig sårad. Hon tänkte, att John inte förstod henne.

"Nå, Alma?"

John försökte se henne in i ögonen.

"Alma, blef du ledsen?"

Alma vände sig mot honom och smålog, men hennes blick var fuktig.

"Och sådant lappri kan du låta gå dig till sinnes! Du är i sanning barnslig. Nå, se nu igen. Nej, kom hit, att jag får torka bort de der tårarna."

Han sträckte ut sin arm och drog Alma till sig.

"Jag tar dig i min famn som en liten dufva. Älskade, egen hustru!"

Han lyfte upp Almas hufvud och kysste henne.

"Egen hustru."

En varm blick mötte Alma ur djupet af hans ögon.

Alma slingrade sin arm kring hans hals.

"Jag älskar dig, John. Öfver allting. Mera än något annat i himmel eller på jord."

"Det vet jag, min älskling."

Han tryckte Alma tätt intill sitt bröst och kysste henne ännu en gång.

"Men du måste vara förståndig. Hvarken svartsjuk på finskheten eller på fosterlandet."

"Men de inkräkta ju hela ditt hjerta."

"Visst icke. Du herskar der alldeles oinskränkt."

"Ja, men bara de här få veckorna här ute på landet. I staden har du knappast tid att tänka på mig ens."

"Alma, Alma, hvad skulle du säga, om jag började tycka om andra kvinnor?"

"Det skulle ännu fattas!"

Alma spratt till af förskräckelse.

"Nå, nå, bli inte skrämmd. Det kommer naturligtvis aldrig att hända. Jag ville endast leda dina tankar åt det hållet, så att du skulle sluta upp med att vara svartsjuk på fosterlandet."

"John, jag skall nog försöka att vara förståndig hädanefter. — Jag måste ju," tillade hon med en suck.

"Se, det gör du rätt i," sade John smeksamt.

Alma satte sig på brädet i båtens akter och stödde sig mot sin mans knä. John slätade hennes hår.

"Säg mig nu en sak, Alma, som jag ofta har tänkt fråga dig om."

"Hvad kan det vara?"

"Mins du en kväll, — det var under sista vintern, — då jag kom hem och du satt vid pianot och spelade?"

"Kort innan lilla Helmi blef född?"

"Precis. Då hade du gråtit, jag såg det på dina ögon. Men jag fick inte veta hvarför, huru jag än frågade."

Alma skrattade, en smula förlägen.

"Bekänn nu, var du den gången bara svartsjuk på samhället?"

"Nej, det var någonting annat."

"Hvad då?"

"Barnsligheter. Ingenting alls."

"Vet du, det plågade mig länge. Jag hade svårt att få det ur mina tankar."

"Och du sade ingenting. Älskade John!"

"Då du var så der sluten, blef jag det också. Men nu talar du om det, inte sant?"

"Det var verkligen ingenting. Något så rysligt barnsligt. Jag kan inte, John, jag skäms att tala om det."

Men John smekte och kysste "sitt lilla gryn" och såg in i hennes ögon. Och så måste hon ändå tala om det.

"Det var nu så, John, att jag var rädd att jag skulle dö."

"Såsom alltid före en barnsäng. Nå, och var det allt?"

"Det kom sedan litet till. Men du skrattar."

"Inte skrattar jag. Jag är alldeles allvarsam."

"Sedan så tänkte jag, John, att du skulle taga en annan hustru, som du skulle älska mera än mig. Och du skulle inte mer komma ihåg, och inte heller sakna mig. Och det var därför jag gret. Ack, John, jag har redan många gånger gråtit deröfver."

Alma var ej längre förlägen; tårarna trängde sig åter fram i hennes ögon, ty det der kunde ju i alla fall inträffa. Hon hade ju blifvit så svag på de senaste tiderna; hon hade ständigt hufvudvärk och krafterna voro så medtagna, att hon knappast kunde hålla sig uppe. Och plötsligen framstod för hennes inbillning tydligt, hurusom John höll en annan kvinna, — yngre, vackrare, friskare än hon — just på samma sätt i sina armar, som henne nu.

John var lika allvarligt stämd som hon.

Båda sutto tysta.

Alma sökte lösgöra sig från hans arm och flytta sig längre bort. Men John släppte henne ej. Han lyfte i stället upp henne på sitt knä, slöt henne intill sitt bröst och tryckte sitt ansigte mot hennes varma hals.

"Han nekar inte till det, han skulle alltså göra så", tänkte Alma. Och hon kastade en förebrående blick på John.

"Dyra, lilla Alma min, lifvet är ondt; bäst att hvarken tänka framåt eller tillbaka, utan blott njuta af sin lycka, så länge den varar."

"Om vi skulle dö på en gång, John, så att inte någondera skulle bli lemnad ensam kvar."

"Sluta upp nu redan, min älskling, med att tänka på döden."

"Jag kan inte. Den sväfvar ständigt för mig. Ibland, då jag föreställer mig, att..."

"Att hvad?"

"Att du kanske skall dö," fortfor hon sakta och förfärad, "lemna mig och barnen..."

Alma kunde ej mer hejda sin gråt.

"Men, Alma, du är ju en riktig toka. Så barnslig du är! Nu skola vi fara hem, och aldrig mera komma vi midt i natten hit ut att svärma, då det har sådana följder. Få se, att du nu är sjuk i morgon."

"Åh nej."

Alma torkade sina ögon och försökte lugna sig.

"Sätt dig här i aktern, så skall jag ro, och vi komma hem, så att det sjunger. Åhå, klockan är också redan half tre."

"Gud bevara, Helmi må blott inte ha vaknat."

Alma hade ej mer tid att tänka på döden, utan bemödade sig nu endast att hålla styråren så, att båtens för var vänd rätt mot hemstranden. John rodde af alla krafter. Årorna gnisslade och vattnet plaskade. Men rundt omkring dem började morgonens klarhet sprida sig. Himlen rodnade i öster och foglarna började sjunga.

"Det var i alla fall trefligt, John, eller hur?" sade Alma, då de hade dragit båten upp på stranden.

"Medges, medges."

"Och vi skola också en annan gång fara ut?"

"Bara du inte blir sjuk."

"Var inte rädd. Jag känner mig nu raskare än någonsin."

De kommo in. John gick in i sitt rum för att röka ännu en papyross, innan han lade sig, men Alma skyndade raka vägen till sängkammaren. Helmi sof sött och Mina låg på golfvet bredvid vaggan. Hon

hade från köket hemtat sig en dyna och lagt den under sitt hufvud.

"Stackars Mina! Gå nu i din egen säng!"

Alma måste ruska om henne, innan hon slutligen vaknade och lyfte upp sitt sömndruckna ansigte. Men hon förstod inte ens då hvarom det var fråga, utan bara stirrade på Alma med af häpnad vidöppna ögon.

"Stig upp nu!" skrattade Alma.

Mina vände och vred på sig, skrapade sig med båda händerna i hufvudet och strök håret ur ögonen.

"Stig upp! Vaknar inte Mina?"

Ändtligen tycktes Mina börja förstå, att hon inte mer behöfdes här. Hon kom omsider på benen och vacklade mot dörren. Men Alma hejdade henne.

"Dyan!"

Mina vände sig om och stirrade på henne, utan att förstå något. Alma pekade på dynan.

Men hon begrep ej ens då hvad meningen var. Hon kom fram till Alma och fattade hennes utsträckta hand.

Alma gaf till ett rop af skrämsel och drog handen undan, men i nästa ögonblick skrattade hon åter.

"Du är en toka. Der är dynan!" Hon lade den på Minas arm. "Gå nu!"

Mina gick med dynan på armen genom barnkammaren till köket, och Alma begaf sig äfven till barnkammaren för att se efter de äldre barnen. De sofvo alla sött. Ella höll handen under kinden och i denna ställning var hon så älskligt vacker, att modrens hjerta svälde af glädje och stolthet. Lyyli hade sparkat täcket af sig; som det var mycket varmt, lät Alma täcket ligga vid fötterna och svepte endast lakanet om henne.

"Guds frid!" hviskade hon. Och det kändes såsom hade den verkliga herskat i rummet.

Då hon lade sig i sin säng, erinrade sig Alma åter Nymarks ord: "Fruktan är bevis på svaghet." Hvad hade han menat med det?

Så underligt han hela denna afton hade sett på henne...

Sport? Männen älska sport?...

Dumheter!

III.

Sommarferierna voro nära sitt slut, och rektor Karell och hans familj hade blott några dagar kvar att vistas på landet. Byket var undanstökadt, och allt var iordningstaldt för flyttningen, som skulle försiggå om tre dagar.

Som vädret var vackert, lät Alma bära eftermiddagskaffet ut i löfsalen vid stranden. Hon satt och märkte nya näsdukar med röda bokstäfver. Lyyli klängde på bänken bredvid henne; de andra barnen sutto i gräset och lekte med små stenar. Också Helmi hade blifvit utburen; hon låg i en liten vagn i skuggan af ett träd, med ett hvitt flor till skydd mot flugor och mygg. Hvarje gång hon rörde på sig det minsta, var Mina genast färdig att sätta vagnen i gång, samtidigt som hon uppmanade de andra barnen att vara tysta. Och då somnade Helmi åter. Under tiden ordnade Mina kaffebordet.

"Jag kan väl inte hemta pannan ner, innan rektorn kommer?" frågade hon.

"Nej, låt den stå på hällen så länge, så att kaffet inte kallnar."

Alma höll nålen i flitig rörelse och tog ej sina ögon från arbetet. Hon blef misslynt, när hon tänkte på den stundande flyttningen och stadslifvet. Bra hastigt hade också sommarn förflutit; man visste knapt att den börjat, innan den redan var slut. Men ännu mer plågades hon deraf, att John inte kände samma

saknad som hon. Ja, det föreföll Alma till och med som om han förderifrån nästan med glädje. Han kände sig i längden inte tillfredsställd med det enformiga och stillsamma familjelivet, han längtade efter ombyte, sysselsättning.

Deraf skulle han nu få tillfyllest under vintern, ja, så mycket han någonsin kunde önska. John hade nemligen blifvit vald till landtdagsman. Alma riktigt sörjde deröfver och tordes knapt tänka på våren, då hon skulle komma att vara allena hemma, skild från sin man för så lång, lång tid.

Hon hade i sjelfva verket gråtit, då hon fick veta det, och gråtit än mer, då hon såg med hvilken ifver John vidtog alla förberedelser till sitt värf. Inte ett ord om saknad, skilsmässa, hemlängtan. Inte ett enda!

Alma var djupt sårad deraf. Hon hade i flere dagar varit fåordig och kall. Men det hade John alls ej fäst sig vid. Och nu var hon till följd deraf vid dåligt lynne — gaf honom då och då små stickord. Men ej ens detta hade någon verkan. John drog sig blott ständigt undan till sitt rum, skref, läste, tänkte och teg. Hans tankar voro på annat håll. Alma kände sig öfvergifven, olycklig.

Hon hade försökt kufva sina bittra känslor, pysslade om barnen och sydde; men tankarna gingo oemotståndligt åt detta håll. Hon lade märke till hur få ord John på sista tiden hade yttrat till henne, hur länge han hade dröjt i sitt rum och hur han alltid tog sig anledning att draga sig undan från henne och barnen. Och när då John råkade komma, just medan hon satt i dessa tankar, kunde hon ej ens med bästa vilja i verlden visa sig glad och vänlig.

Nu kände hon sig åter beklämd och ängslig. Hon hade bedt John komma och dricka kaffe ute i löfsalen. Det var i dag vackert och varmt; kanske var det sista gången de kunde sitta trefligt tillsammans ute.

John hade knapt lyft på hufvudet, utan endast mumlat "straxt, straxt" och fortsatt att skriva, liksom till tecken, att han ej fick störas. Alma beslöt att framdeles hålla sig borta från hans kammare. Hvad hon än kunde ha att säga, skulle hon skicka barnen eller tjenarena.

Nu kom han ändå. Tog Lyyli i sin famn och satte sig ned bredvid Alma. Alma sydde.

"Ha ni väntat redan? Jag kom att dröja litet."

Alma fläktade med handen papyrossröken bort från sitt ansigte.

"Ah, förlåt!" sade John och blåste ut röken åt annat håll.

Sedan gungade han lilla Lyyli på sina knän.

"Skall vi ut och rida, Lyyli! Hopp, hopp, i galopp, hufvudet ner och fötterna opp!"

Äfven Ella och Arvi närmade sig nu.

"Pappa!" sade Ella.

"Nå, mitt barn, hvad har du att säga åt pappa?"

"Att hvarför har allt detta kommit till?"

"Hvilket allt?"

"Den här verlden."

"Ella som inte vet det!" sade Arvi med ett medlidsamt småleende.

"Nå, så säg du, Arvi."

"Derför att Gud har skapat det."

Ella stod en stund försjunken i tankar. Sedan vände hon sig till Arvi.

"Men af hvad skapade han det?" frågade hon.

"Jo, af intet."

"Men hvarifrån fick Gud det der intet?"

"Nå, det fanns ju förut."

Ella teg.

"Men säg du nu, Ella," sade John leende, "hvarför har då Gud skapat världen?"

"För att det skulle vara trefligare."

"För att det skulle vara trefligare — för hvem?"

"För Gud sjelf och för oss menniskor."

"Hvad det der barnet är förståndigt!" sade Mina beundrande, i det hon slog kaffe i pannan.

Ella var nemligen hennes synnerliga favorit bland barnen.

"Ja", sade John till Alma, "ett bättre svar skulle knapt någon kunnat ge."

Alma sade ingenting, utan sydde fortfarande.

"Hvarför syr du så der stora bokstäfver?"

"Emedan det brukas så stora."

"Jag tycker att de äro fula. Och är det inte fasligt mycket arbete med dem?"

"Åh ja."

"Ni äro just goda, ni qvinnor. Ni gör er all möda att uttänka sådant, som blott medför onödig förlust af er tid och era krafter. Det syns, att ni inte eger någon uppfattning af hvad ekonomi vill säga."

"Tack för komplimangen."

John skrattade och klappade henne på skuldran. Men Alma ryckte med en nervös rörelse saxen från bordet, klipte af tråden och började en ny bokstaf. Hon sydde så ifrigt, som om det gält lifvet.

Arvi bad fadren följa honom ned till stranden för att se på hans båtar. Han hade gjort två nya, och fyra hade han förut, således egde han nu inte mindre än sex inalles.

John gick och förde Lyyli med sig. Också Ella följde med dem, men Alma stannade kvar i löfsalen.

Hon kände sig djupt sårad. John behandlade henne spefullt och med förakt, han brydde sig inte det minsta om henne och satte inte något värde på hennes kärlek. Han hade blifvit kall som en isbit och hård som en sten.

Blodet steg henne åt hufvudet, hon pressade hårdt ihop läpparna och sydde ännu ifrigare än förut.

Efter en stund kom John upp från stranden, allt fortfarande bärande Lyyli på sin arm.

"Anhålles, att mamma tager de våta strumporna från barnets fötter," sade han redan på afstånd, "och påsätter torra i stället. Se, mamma, Lyyli råkade stiga i vattnet och blef så här våt."

"Hon kan gå upp till Mina."

"Mina är inte der, hon var nyss med Helmis vagn på skogsvägen."

"Så är Maja Lisa der."

John teg en stund. Sedan stälde han Lyyli ner på marken.

"Spring, mitt lilla gull, in och bed att Maja Lisa hjälper dig."

John tände en papyross och satte sig på gungbrädet.

"Alma! Hvarför?"

Intet svar.

"Hvarför är du på så der dåligt humör?"

Ännu inte något svar.

"Alma —"

Han ämnade draga henne till sig.

"Åh, låt mig vara."

Alma sköt bort hans hand och upphörde ej att sy.

"Huru? — Besvärar jag dig?"

"Ja."

John såg på henne med en lång blick, men hon slog ej upp sina ögon.

"Riktigt sant?"

Inte ett ljud.

Då steg John upp och gick bort. Alma märkte på hans sätt att vända sig om och på hans gång, att han var ond. Hon blef förskräckt, ty något sådant hade ännu aldrig händt.

Det svartnade för hennes ögon, hjertat upphörde att slå, händerna och fötterna kändes kalla. Hvad hade hon gjort?

Hon blickade upp och såg huru John med ett häftigare ryck än vanligt drog igen farstudörren efter sig.

"John, John," hviskade hon.

Men John hörde ej. Alma slängde sitt arbete ifrån sig. Hon gick ett stycke åt sidan in bland träden, kastade sig framstupa ned i gräset och grät bittert.

Förhållandet dem emellan var brutet, ingenting i världen skulle kunna göra det helt igen. John skulle efter detta bli ännu kallare, ännu tvärare — och hon —? Hon skulle velat sjunka under jorden, der hon låg med ansigtet i gräset. Just i detta ögonblick, för evigt!

Ty hon skulle aldrig mer ha en glad stund i lifvet. Allt var förändradt, och så plötsligt hade det skett, likasom med ett enda slag. Foglarna kvittrade som förut i träden och barnens glada röster hördes från stranden, men de ljödo ej nu mer i hennes öron så, som förr.

Och John kom ej för att se efter henne. Hon halft hoppades, halft fruktade detta. Men han kom ej. För honom var det likgiltigt, om förhållandet mellan dem var godt eller dåligt.

Hon grät till dess hon blef så trött, att hon ej mer förmådde tänka, ej ens sörja. Hon låg fortfarande kvar i samma ställning. Slutligen kände hon, att hon blef kall på den fuktiga marken, och då steg hon omsider upp. Så svag hade hon blifvit af sinnesrörelsen, att hon kände svindel, då hon reste sig upp, och att hela hennes kropp darrade.

Hon såg omkring sig. Solen var redan i nedgående; det led till kvällsvardstid. Hon gick till stranden, sköljde sina ögon med det kyliga vattnet och tog sedan barnen med sig upp.

Maten var framsatt på bordet. Hon bad Arvi kalla fadren.

"Pappa äter inte," tillkännagaf Arvi, då han kom tillbaka från fadrens rum.

Alma pysslade om barnen utan att säga ett ord, bragte dem till hvila och lade sig äfven själf.

Men hon fick inte sömn. En timme förled och allt blef tyst omkring henne. I början hördes då och då ett skrammel från köket, men snart upphörde äfven det. Helmi sof lugnt och djupt i sin vagga bredvid sängen, med den lilla handen knuten på täcket. Hennes ögon voro slutna och dragen fridfulla. Munnen drog sig ibland till ett leende; säkert var det något angenämt hon drömde om, den lilla. Lyckliga tid! Ingen sorg, intet bekymmer och ingen själsångest!

Dörren till salongen stod öppen. Men John hade stängt sin på motsatta sidan. Huru länge tänkte han dröja? Väntade han, att hon först skulle somna? Eller ämnade han alls icke komma? Kanske skulle han lägga sig på soffan i sitt eget rum?

Alma slöt ej sina ögon, utan låg och såg på månljuset, som genom salongsfönstren föll öfver golvet. I sofrummet var skumt, emedan gardinerna voro nedfälda; men i salongen var det ljust. Och fridfullt, tyst och hemtrefligt. Äfven möblerna, stolarna, borden och sofforna sågo så fridfulla ut; de rubbades ej af världens sorger.

Men nu — nu!

Dörren till Johns rum öppnades och han kom genom salen med ljus i handen. Almas hjerta klappade häftigt, men hon slöt ögonen och låg orörlig, liksom hade hon varit död. John stälde ljuset på bordet bredvid sängen och stod en stund stilla. Alma kände att John betraktade henne. Sedan vände han sig bort och började kläda af sig. Alma öppnade litet på ögonlocken och betraktade i hemlighet hans ansigte. Det var strängt och allvarligt. Alma skälfde och slöt åter ögonen.

John vände sig ej mera åt henne, utan lade sig och blåste ut ljuset. Der var han nu så nära henne och likväl på samma gång så långt borta. Alma lyssnade på hans andedrag och följde hans minsta rörelse.

"John!" hviskade hon inom sig. "Förlåt mig, jag är ju din egen. Jag älskar ju dig af hela min själ. Förlåt! Var inte ond, jag kan inte lefva, om du är så der kall och oförsonlig!"

Hon lyfte sitt hufvud från dynan. Kanske ämnade hon säga detsamma högt, men John hade redan hunnit somna. Tungt och jemnt andades han och visste ej af några qval.

Alma sjönk tillbaka på sin bädd.

IV.

Dagen derpå kom det främmande. Herr Nymark och borgmästar Lagander hade farit ut att segla, men då vädret blifvit lugnt, hade de vikit in hit, fastän de visste att herrskapet Karell redan var i flyttningsbrådskan.

Alma var svag och trött och dessutom nedslagen till sinnet, ty John var allt ännu lika ovanligt allvarsam och uppehöll sig nästan ej alls på hennes sida.

Hon skulle ej haft lust att taga emot främmande; hon tyckte att hon ej skulle orka hålla dem sällskap. Derfor var det först hennes afsigt att ej visa sig, utan låta herrarna sköta sig sjelfva.

Men så kom hon att tänka på att John kanske skulle upptaga det illa; han skulle tro, att hon var ond sedan i går och därför drog sig undan. Och dessutom kom hon att tänka på hvad Nymark hade sagt om kärlekens natur hos mannen....

"I kärleken är kvinnan slaf och mannen herre, fastän det borde vara tvärtom ... låta sig beundras också af andra män ... uppegga deras kärlek..."

Hon beslöt gå in. Tog en vackrare klädning på sig och kammade håret ner i pannan, ty hon visste att det klädde henne.

Nymarks blick ljusnade, då hon steg in i salongen, och i båda herrarnas sätt syntes genast denna tysta beundran, som alltid gör intryck på kvinnan.

Alma tog plats i soffan, John satt der bredvid i en länstol och Nymark midt emot i gungstolen. John var allvarsam och fåordig, men utan att bry sig derom underhöll Alma ett lifligt samtal med gästerna.

"Det var trefligt, att ni kom," sade hon. "Nu dröjer ni här hela dagen, inte sant?"

"Det beror af er," sade Nymark.

"Bra. Då far ni inte bort förrän sent i afton."

Alma märkte, att John betraktade henne en smula förvånad. Men hon låtsade ej derom.

"Och vi skola roa oss riktigt af hjertans grund. Vi skola glömma allt som är ledsamt, alla världens sorger och bekymmer. Herr Nymark och herr Lagander, tycker ni det är intressant att kasta ring?"

"I ert sällskap är allting intressant," svarade Nymark.

"Ni skall inte säga artigheter, utan tala nu rena sanningen!"

"Jag försäkrar."

"Men John kommer säkert inte med?"

Hon kände sig litet skygg och osäker, då hon gjorde denna fråga.

"Bry er inte om mig," sade John. "Jag läser gerna tidningarna under tiden."

"Skola vi börja då?" föreslog Lagander.

"Nej, vi skola dricka kaffe först."

Hon gick för att bestyra om det.

Nymark tog Ibsens "Rosmersholm," som låg på bordet.

"Hvad tycker du om den här?" frågade han Karell.

"En underbar bok! En harmonisk förening af konst, vetenskap och religion."

"Skada blott, att just ingen förstår den," sade Nymark leende.

"När ha människorna genast förstått en större och högre sanning? Det är snart tvåtusen år sedan kristendomens framträdande; förstå de den riktigt ens ännu?"

"På den frågan kan jag inte svara. Men jag önskade gerna veta hvad Ibsen slutligen vill. Hittills har liberalismen dugit åt honom, nu förkastar han äfven den."

"Emedan han ser hvart friheten leder, om inte en sinnesförändring försiggår hos människorna. Ibsen är just derigenom vår tids mäktigaste ande, att han uppfattar nutidens brister, villfarelser och behof djupare och klarare än någon annan. Och han förkastar i sjelfva verket inte friheten, men han bekämpar sjelfsvåldet och lösaktigheten."

"Och sedan går han och knådar in sedeläran i konsten. Nej, Gud bevara, det är bättre att hvar sak hålles skildt för sig. Låt konsten vara konst, vetenskapen vetenskap och sedeläran sedelära."

"Jag är af annan åsigt. Jag tror, att endast den människa kan blifva helgjuten och sund, som sträfvar att med sig införlifva utvecklingens resultat såväl från det ena, som från det andra och tredje hållet. Och om de kunna få plats i samma själ, så hvarför då inte också i samma verk. Deri ligger skaldekunstens stora betydelse i våra dagar; ty med större eller mindre klarhet syftar den just till detta mål."

"Utan att lyckas; ty konsten gör inte något förbund, allra minst med religionen."

"Hvarför inte?"

"Den förlorar då båda sina lifsvilkor, frihet och naturlighet."

"Misstag. Dogmerna fjättra friheten och naturen, men religionens anda gör det inte. Den blott förädlar och renar, höjer och adlar båda."

"Och uppreser råmärken."

"Endast der de behöfvas," sade John leende. "Och de äro rätteligen inga råmärken, utan varningstecken mot blindskär och andra farliga ställen."

"Blindskär —?"

"Om hvad disputerar ni?" frågade Alma, som i detsamma kom in.

"Vi voro högt ofvan molnen, fru Karell. Ni kom i rättan tid för att påminna oss om att det är mycket skönare och härligare här på jorden, än der uppe."

"Påminner jag er om det?"

"Man känner det i er närhet."

"Roligt att höra! Och vår borgmästare? Försvann han der uppe bland molnen?"

"Gud bevara! Nej, han är der på verandan. Lagander! Din stuguknut brinner!"

Borgmästaren visade sig i dörren. Han torkade sig med näsduken i pannan.

"Redan? Ja, det är verkligen dugtigt varmt."

"Kom och svalka er med en kopp hett kaffe."

Lagander skrattade och följde inbjudningen.

"Först med hett kaffe och sedan med att kasta volang?"

"Precist."

"Fru Karell," sade Nymark, "eftersom vi nyss talade här om litteratur, så skulle jag gerna vilja höra hvad ni tycker om Zola."

"Ingenting. Jag har inte läst något af honom och känner honom således inte."

"Inte? Är det möjligt? Skall det förstås så, som om ni inte heller ville känna honom?"

"Det skall jag svara på, när jag fått erfara hurudan han är."

"Tillåter ni, att jag hemtar åt er några af hans arbeten?"

"Gerna. Men om han är sådan man säger, kan det lätt hända, att jag inte läser många sidor."

"Ni kan inte låta bli att läsa hans böcker, om de en gång ligga på ert bord. Man måste beundra dem, ty det är natur i dem från början till slut. Och den framställes der i hela sin fullhet, alla dess uppenbarelseformer jemsides med hvarandra, såsom lika berättigade, lika fria, af lika stort värde. Ingenting döljes, ingenting hålles hemligt."

John smålog.

"Men hvad säger John?" frågade Lagander. "Kanske han inte låter sin fru läsa Zola?"

"Om han försöker hindra henne att göra det, så är jag säker på att fru Karell läser hvar enda bok, som jag hemtar. Den förbjudna frukten är alltid den mest frestande."

"Jag ämnar alls inte göra det," sade John leende.

"Deri gör du klokt ur din egen synpunkt."

"Nej, jag tvärtom värderar Zola. Men man måste kunna läsa honom, se hos honom äfven litet annat, än det, som du nyss framhöll."

"Du ämnar väl inte, i Herrans namn, göra honom till en sedlighetens apostel?"

"Ditåt lutar det litet."

"Kors och bevars! Är nu inte ens Zola fridlyst? Jag råkar rakt i förtviflan. Fru Karell, låt oss gå och kasta volang!"

"Just detsamma tänkte jag föreslå. — Herr Lagander!"

"Jag är färdig!"

"Och John?"

"Jag ser hellre på från verandan och läser tidningarna."

De gingo då och började leken. Alma var till sin egen förvåning genast med hela sin själ inne i den. När hon kastade ringen upp i luften, eller sträckte sig på tåspetsarne för att taga emot den på käppen, voro hennes rörelser så smältande mjuka och behagliga, att de båda herrarna ovilkorligt följde dem med förtjusta blickar. Den ljusa bomullstygsklädningen satt tätt efter kroppen från midjan ända upp till halsen, och gestaltens yppiga konturer aftecknade sig tydligare än någonsin här ute i fria luften vid kroppens vexlande ställningar. Allt emellanåt, och isynnerhet då hon sprang, syntes hennes små, vackra fötter under de fladdrande fållarna.

"Vid min själ, hon är den mest förtjusande kvinna på jorden," hviskade Nymark till Lagander.

"Förälska dig bara inte i en annans."

"Jag enleverar henne från Karell."

"Nå nå!"

"Det gör jag, hin regera! Och Karell förtjenar det. Han har styfnat i sin säkra ro. Förstår sig inte ens på att njuta af det, som är hans egendom."

"Hur vet du det?"

"Åh, det syns nog. Lika så likgiltig och öfvermått, som alla andra äkta män."

"Men hvad säger fru Karell sjelf? Skulle du verkligen kunna vinna hennes ynnest?"

"Du måste anse mig vara bra dum, då du tviflar derpå."

"Galenpanna!"

"Hon är alltför vacker och alltför god för att vissna bort i det äktenskapliga livvets enformighet."

"Herr Nymark, tag emot!" ropade Alma, som under tiden sökt en ring, hvilken hade flugit långt bort öfver hennes hufvud.

Nymark höjde sin käpp.

John satt hela tiden på verandan, rökte papyrosser och läste tidningarna. Men slutligen lade han bort dem, blåste ut väldiga rökmoln och försjönk i djupa tankar. Blicken vändes gång efter annan till dem der nere, men tankarna tycktes vara på annat håll. Först då leken var slut och Alma samt gästerna åter kommo upp på verandan, slöt också han sig till sällskapet.

"Har ni nu fått det svalt?" sade han leende.

"Ja, det ha vi," svarade Alma och satte sig varm och trött på en bänk. "Kom närmare och säg ut," tillade hon till Maja Lisa, som blinkade och vinkade med fingret i dörrspringan. "Vi hafva inga hemligheter för herrarna."

Maja Lisa förde handen till munnen, frustade ut i skratt och blef röd. Hon kom ändå slutligen, med munnen hopsnörpt och utan att se till höger eller venster, rakt fram till Alma och hviskade henne något i örat.

"Middagen är serverad!" sade Alma och steg upp.

Nymark bjöd henne sin arm, och derigenom kommo de äfven nu att sitta bredvid hvarandra vid bordet. Sålunda fick Nymark tillfälle att hela tiden visa Alma en uppmärksam artighet, på samma gång han på närmare håll kunde beundra hennes hys rena skärhet och formernas mjuka rundning. Och han hade stundom svårt att hålla tankarna tillräckligt tillsammans för att deltaga i de öfrigas samtal.

Det var om landtdagsvalen John och Lagander talade. I de flesta städer hade de svensksinnade segrat, ehuru röstskalan blifvit begränsad. Lagander dundrade mot de svensksinnade och kallade dem tallriksslickare. Men John sökte lugna honom.

"Det är vårt eget fel," sade han. "Vi nationelt sinnade ha inte nog energi och styrka. De svensksinnade hålla ihop, det är naturligt. Men de skulle inte kunnat segra, om vi varit litet vaksammare."

"Hvem kan täfla med dem. De ha förmögenheten på sin sida och de inneha alla de högre ämbetena. Nog går det då an att pösa."

"Men vi ha ändå styrkan, ty vi ha hela folket bakom oss."

"Folket har ännu inte vaknat upp till att försvara sina rättigheter."

"Det vaknar hvad det hinner. Rom bygdes inte på en dag."

"Ja, allt behöfver sin tid. Det der påminner mig, fru Karell, om vårt samtal senast."

"Kan ni tänka, att också jag ofta har kommit ihåg det, och isynnerhet dessa senaste dagar," sade Alma leende.

"Verkligt sant?"

Han såg forskande Alma i ögonen och förstod, att de båda syftade på samma sak, nemligen på det de hade talat om kärleken mellan man och kvinna.

"Kanske medger ni redan, att jag hade en smula rätt?"

"Inte ännu."

"Rom bygdes inte på en dag, och gamla inrotade vanor fås inte bort med ens," sade Nymark leende.

"Ah," utropade Lagander, "jag vet redan om hvad ni talar."

Alma rodnade lätt. Hon skulle ej på något vilkor velat upprepa samtalet så att hennes man hörde det.

Nymark märkte det och kom henne ridderligt till hjälp.

"Ja, naturligtvis derom, att fru Karell inte på något vilkor vill deltaga i sällskapslifvet utom hemmet."

Deras ögon möttes åter och blickarna bekräftade ett litet, hemligt förbund.

"Karell, bistå oss," sade Lagander, "och säg åt din fru, att hon verkligen måste ändra åsigt i den saken."

"Lefve friheten!" sade Karell.

"Bra!" utropade Nymark, "det ordet tar jag fasta på. Från din sida möter det således inte något hinder, bara din fru går in derpå?"

"Naturligtvis inte."

"Och du upptager inte heller illa, om jag gör hvad jag kan för att få henne att bifalla?"

"Gud bevara!" sade Karell leende. "Jag ger dig full frihet."

"Hör ni, fru Karell?"

"Jag hör."

Alma böjde sig öfver sin tallrik. John bryr sig inte om det, tänkte hon; knappast skulle han lägga det på sinnet, äfven om jag skulle förälska mig i någon annan.

Nymark beundrade hennes fina nackhår, hvilka slingrade sig i lockar ner på det hvita hullet.

"Hvad menar ni, fru Karell? Kommer jag att lyckas?"

"Man kan ju försöka."

"Ni småler. Det ger mig hopp. Åh, ni har inte hjerta att säga nej."

"Men hvarför? Jag frågar det ännu en gång. Inte kommer jag ändå att bidra till någons nöje."

"Låt andra afgöra den saken," sade Lagander.

De stego upp från bordet. Nymark och Alma gingo ut på verandan.

"Kommer ni inte att bidra till någons nöje?" frågade Nymark sakta, lutande sig ner emot Alma, som stödde sig på hans arm. "Säg hellre, att ni inte har nöje af någon. Ni, som inte bryr er om någon?"

Alma skrattade och tog sitt handarbete. De blefvo ensamma på verandan, ty John och Lagander gingo ned till löfsalen.

"Låt mig hålla härfvan åt er," bad Nymark, då Alma lindade den kring sin arm för att börja nysta.

Han drog fram en liten tältstol och satte sig framför Alma, så nära, att han nästan rörde vid hennes klädning. Hvarje gång en liten fnurra kom på härfvan, lutade han sig ännu närmare, men äfven hans minsta rörelse visade en aktningsfall och ödmjuk beundran.

"Det här påminner om riddartiden," sade han, "då vi män hade för sed att sitta så här vid våra hjertans herskarinnors fötter."

"Nu herskar kvinnan inte mer öfver era hjertan, och därför har ni lagt af den seden."

"Inte därför. Det har skett till följd af kvinnans vilja. En sådan här lycka få vi nu mer endast af en slump. Också nu måste jag genast stiga upp, så snart härfvan är slut."

"Naturligtvis, eftersom jag inte är ert hjertas herskarinna."

"Hur kan ni veta det?"

"Nå —" Alma rodnade och ämnade först bli allvarsam; men snart smålog hon åter. "Den der ställningen från riddartiden tyckes föra med sig äfven andra af riddartidens seder."

"Nemligen?"

"Galanteriet."

"Galanteriet är den enda form, i hvilken den naturliga känslan kan framträda i våra dagar."

John och Lagander lågo utsträckta i gräset under träden. Lagander läste en bok, eller rättare, han bläddrade endast i den. John råkade vända sin blick mot verandan. En liten, knapt märkbar rynka bildade sig mellan hans ögonbryn; han drog sig längre bort och vände sig åt annat håll. Myggorna lemnade dem ingen ro. John slog ihjäl några, men tröttnade snart derpå, då alltid nya kommo i deras ställe. För att få ro utbredde han det stora Dagbladet öfver sitt ansigte.

Längre fram mot kvällen, då de främmande hade tagit farväl, kvarblef Alma en stund sittande i båten vid stranden. Hon såg först efter deras långsamt bortseglande slup och viftade med näsduken till svar, då de svängde sina mössor.

Gårdagens missmod hade nästan försvunnit ur hennes sinne i detta ögonblick, eller rättare, hon kom ej ihåg det, ty tankarna rörde sig på annat håll. Det var oklara, sväfvande tankar, hvilka korsade hvarandra i hennes hjerna.

Hon hade lofvat Nymark många saker. Bland annat att han ofta skulle få komma och helsa på dem, så snart de flyttat till staden. "Någon gång," hade Nymark sagt, men hon visste mycket väl, att det betydde "ofta."

Sedan hade hon ännu så der halft på lek lofvat att hon skulle besöka alla offentliga nöjen, som skulle ega rum under september, antingen det då var soaréer, konserter eller andra dylika tillställningar. Och med anledning häraf beslöt hon att straxt efter sin återkomst till staden låta göra sig några nya toaletter. Hon skulle låta göra dem riktigt fina, efter nyaste modejournal, och äfven välja sådana färger, hvilka passade för hennes hy. Ty hon ville inte på några vilkor förefalla obetydlig eller illa klädd om, hon en gång beslöt sig för att gå i sällskap.

Och hvarför skulle hon inte gå, ung och lefnadsglad som hon ännu var? Hvad båtade det att hon sörjde deröfver, att äktenskapet inte motsvarade hennes förväntningar, att John hade blifvit kall och likgiltig? Kanske hade han blifvit det just därför, att hon med hela sin själ hade hängifvit sig åt honom allena....

Nymark hade kanske rätt, åtminstone till en del...

Alma lät nu hans yttranden, uppförande, utseende, afbrutna suckar och hviskningar passera revy. Hon kände hälft instinktmässigt sin makt, och detta gaf henne en underbar, omedveten säkerhet och belåtenhet. Det var henne dessutom ett nöje att tänka på Nymarks fina anletsdrag, hans vackra gestalt och hans glödande blickar — blickar, sådana John ej mer på länge....

Hennes samvete anklagade henne ett grand, för att hon erinrade sig dem utan en afvärjande eller klandrande tanke. Men hon kväfde snart dess röst. Var det hennes fel, om Nymark älskade henne? Och hvad ondt låg det rätteligen deri? Någon genkärlek hade han ju från allra första början icke ens hoppats på. Inom tillbörliga gränser skulle hans känslor i alla fall komma att hålla sig, ty Alma egde ett mäktigt skydd i sin kärlek till John...

Och ingenting hindrade ju henne att vara vänlig mot Nymark eller att umgås med honom. Han var trefligare och gladare än andra herrar, visserligen litet lättsinnig, men hvad betydde det! Denna egenskap skadade ej i sällskapslifvet...

Han hade dessutom isynnerhet en god sida: han blef förtjust och tacksam öfver det minsta ynnestbevis. Om han kunde vinna aldrig så litet genkärlek, skulle han helt visst känna sig alldeles öfverlycklig. Helt annorlunda än John!...

Mina kom och bad henne in. Helmi grät, och hon kunde inte bringa henne till lugn.

"Jag tänkte, att hon kanske bättre skulle somna bredvid frun," sade hon.

Alma gick in, knäpte upp de öfra knapparna i sin klädning och lade sig på sängen.

"Skall inte frun kläda af sig med detsamma?" frågade Mina; "det är ju redan sent."

"Inte ännu. Bär hit Helmi!"

Helmi slutade genast att gråta, då hon lades vid modrens bröst, i hvilket hon ifrigt grep tag både med munnen och med båda händerna. När hon hade stillat sin hunger, låg hon der helt belåten och sög, såg upp till modren och smålog. Men modren log ej till svar och vände ej ens sin blick till henne.

Helmi släpte för ett ögonblick bröstet, såg ifrigt upp på modren och sade "gää", för att väcka hennes uppmärksamhet.

"Somna nu bara," sade Alma litet otåligt och gaf henne åter bröstet.

Då Helmi fann, att hon ej lyckades tilldraga sig modrens uppmärksamhet, åtnöjde hon sig med att i värmen från modren sakta fortsätta diandets ljufva njutning, och derunder insomnade hon så småningom.

Alma reste sig försigtigt upp, igenknäpte åter klädningen och gick ut på verandan. Der var tyst och skumt. Från Johns rum lyste ljus mellan de nedfälda gardinerna.

Hon satt på samma ställe, der hon hade suttit på dagen, då Nymark höll härfvan åt henne. Hon lutade sig mot ryggstödet, lade händerna i kors i famnen och sträckte ut sina fötter.

Så djupt hade hon sjunkit i drömmar, att hon ej märkt, att ljuset försvann från Johns fönster, och ej hörde något, innan han stod bredvid henne och sade:

"Sitter du här allt ännu?"

Alma ryckte till och kastade en skygg blick på honom.

John smålog. Äfven den sista bittra känslan efter gårdagen försvann fullständigt, om han ens mer hade hyst någon sådan.

Alma var så förtjusande der i sin halfliggande ställning. I aftonskymningen syntes hennes ansigte blekare än vanligt, men på samma gång äfven rörande skönt.

"Kom bort, grynet," hviskade John och tog hennes hand.

Alma följde honom lydigt in.

Fastän de ingenting sade och ingen uppgörelse kom till stånd, egde emellertid dem emellan en fullständig försoning rum denna kväll.

V.

Derefter var Alma några dagar lugnare till sinnes. Flyttningen gaf henne fullt upp med sysselsättning, och sedan skulle åter hemmet i staden ställas i ordning. Det var ej tid att tänka på annat, då man måste arbeta tills man tröttnade.

John hade, i likhet med alla män, en fasa för dessa storstädningar i hemmet. Då sådana förekommo, tog han alltid till flykten, och så äfven nu. Alma såg det denna gång med nöje.

"Gå bara," sade hon, "så att vi riktigt i ro få ställa i ordning här."

John varnade dem för att röra vid hans papper — och gick.

Salongsgolfvet var ännu inte skuradt. Derfor bar Alma dit alla krukväxter, sprutade vatten öfver dem, torkade krukorna rena, afskar de torra bladen och jemnade mullen ofvanpå.

Hon var klädd endast i en rödrutig morgonrock, och håret hade under rörelsen fallit ned.

Då råkade Nymark komma just som olägligast.

Det förtretade Alma en smula, men hon bad honom likväl stiga in i hennes mans rum, som redan var städadt.

För ingen del, han ville inte störa.

"Men får jag inte se på er här? Ni passar så bra bland blommorna, ni, som sjelf hör till dem."

Alma rynkade sin panna. Nu fann hon alls intet behag i detta slags språk; det föreföll henne dumt och innehållslöst.

"Jag gör ingenting, så länge ni ser på," sade hon med bestämdhet till Nymark, som stod på tröskeln och stödde sig mot dörrposten.

"Då tvingar ni mig väl att gå bort."

Alma svarade just ingenting härför, ty hon önskade verkligen inom sig, att han skulle gå. Nymark sade farväl och gick.

Derefter fortfor Alma ej med samma ifver att pyssla om blommorna. Allt efter litet tänkte hon på Nymark och upphörde med arbetet för att eftersinna, om han kanske kände sig sårad och om han alls numera skulle besöka dem.

"Det är detsamma," sade hon för sig sjelf, "och det är äfven bättre så."

Hennes samvete var utomordentligt lugnt och hon kom till det fasta beslut, att hon ej skulle köpa sig nya toiletter, såsom hon hade tänkt, och ej heller gå i sällskap.

De följande dagarna tänkte hon endast på detta. Men hvarje gång det ringde på tamburklockan, ryckte hon till och trodde, att det var Nymark, som kom. Men när det ej var han, kände hon sig liksom besviken och blef misslynt, utan att hon dock gjorde sig reda för af hvilken anledning.

Och det var i sjelfva verket ej den enda orsaken till hennes misslynthet. Ännu annat kom till. Annat, som egentligen just inte var någonting alls.

Hemmet var åter fullständigt i ordning, hvarje vrå putsad och städad. Nu skulle de bort njuta deraf. Också satt Alma till en början någorlunda nöjd och belåten vid sitt handarbete och såg med välbehag då och då omkring sig. Allting såg så nått och trefligt ut. Hon förmanade Arvi och Ella att ej bringa något i oordning och påminnte dem om att väl aftorka sina fötter, innan de kommo in.

Men hon skulle önskat, att också någon annan hade sett och beundrat med henne rummets prydliga ordning. Derfor satt hon och väntade främmande; men ingen kom. Och John gaf sig lika litet nu som förr tid att vara tillsammans med sin familj. Antingen var han upptagen ute, eller också satt han i sin kammare vid skrifbordet och arbetade. På detta sätt började Alma småningom tycka, att all hennes möda ändå hade varit förgäfves spild, då hon ej hade något motsvarande nöje deraf.

En dag beslöt hon gå på visit till fru Leistén. Ej därför, att hon just skulle längtat efter henne; ty fru Leistén hörde till dem, hvilka endast talade om pigorna, eller egentligen blott om deras möjliga och omöjliga fel och brister. Intet annat ämne i verlden intresserade henne. Men Alma kände enformigheten och ensamheten så tryckande, att hon måste söka någon omvexling. Och i brist på bättre gick hon då för att höra på klagovisor öfver pigornas fel och svagheter.

Hon var just färdig att gå. Hon stod i tamburen och knöt hattbanden, då dörren öppnades och Nymark steg in.

"Återigen kommer jag olägligt. Det ser ut som om jag skulle förföljas af ett oblidt öde," sade Nymark, då han såg Alma färdigklädd att gå ut.

"Ni kommer alls inte olägligt. Tvärtom. Välkommen!"

Alma räckte honom gladt sin hand.

"Men ni ämnar er ju ut."

"Jag stannar tusen gånger hellre hemma."

Och Alma berättade hur hon hade haft grufligt ledsamt och hur hon hade tänkt gå att skvallra om pigor, för att slippa undan den dödande ledsnaden.

De skrattade deråt båda af hjertans grund, under det de stego in i salongen.

"Inte sant," sade Nymark, "i hela verlden finnes det ingenting så dödande, som ledsnaden. Och det kommer sig blott deraf, att vi menniskor äro skapade för att lefva. Ledsnaden är brist på lif."

"Alldeles så, en fullständig brist på lif. Men säg, hur skall man frälsas från den? Vet ni någon utväg?"

"Låt oss sluta förbund. Ensam kan ingen besegra denna fiende, men om vi båda i förening börja striden, så kunna vi helt visst förjaga honom."

"Topp! Vi skola sluta förbund. Och vi välja er till chef. När skola vi börja striden?"

"I kväll."

"Och på hvad sätt?"

"Vi skola gå på brandkårens fest. Jag kom i sjelfva verket för att påminna er om ert löfte."

"Ah, ni har således hållit det i minnet."

"Jag har inte glömt det för ett ögonblick."

Dessa ord beledsagades af en blick, som bragte Alma att rodna. Men hon skyndade att blanda bort saken.

"Naturligtvis står jag fast vid hvad jag en gång beslutit."

Hon kom nu ej alls ihåg sina senare beslut.

"Verkligen? Och jag som redan trodde, att ni hade ångrat er."

Alma skrattade och var en smula förlägen. Men hon slapp att svara något, ty i detsamma kom John hem.

"Kommer du på brandkårsfesten i afton, John?" frågade Alma.

"Jag kan inte," svarade han och satte sig i en länstol bredvid henne, "jag har stadsfullmäktiges sammanträde."

"Vore det så farligt, om du för en gång blefve borta derifrån?"

"I dag ha vi viktiga frågor före. Och sanningen att säga, så har jag just ingen lust för hela festen."

"Det är just det."

Alma såg melankoliskt på Nymark.

"Kom då ni åtminstone," sade han.

"Ja, du kan ju gå ändå, om du har lust."

"Någon förströelse behöfver också jag. Ingen menniska härdar i evighet ut med att laga mat och sköta barn."

Alma såg ned och ryckte nervöst i ena hörnet af bordduken, som hon råkat taga i sin hand.

"Ingen hindrar dig att följa din egen vilja i det afseendet," svarade John allvarligt.

Han steg upp och gick in i sitt rum, innan Alma hann säga något.

"Ingen hindrar!" Alma kämpade med sina tårar. "Nog vet jag det. Men det anses ändå vara illa."

"Hvem anser så? Ni sjelf."

"Inte jag, men John och alla menniskor."

"Det är inte sant, fru Karell. Och om de också gjorde det, behöfver ni väl bry er derom? Sådant är ju ingenting annat än inskränkthet."

Tårarna trängde sig likväl oemotståndligt fram i Almas ögon. En smula förlägen tryckte hon näsduken mot ansigtet.

"Hur barnslig jag är!"

"Ja, verkligen! När skall ni frigöra er från dessa gamla åskådningssätt så pass mycket, att ni vågar andas den fria, friska luften."

"Då skulle jag förmodligen börja sträfva att bli medlem af stadsfullmäktige och landtdagen, såsom andra raska kvinnor i våra dagar."

"Nej, Gud bevara, lemna dessa områden åt de gamla och fula. Åt er bjuder lifvet en skönare lycka."

Nymark tog sin hatt.

"Får jag komma och hemta er i afton, eftersom John inte kommer med?"

"Vill ni vara så god?"

"Med största nöje. Alltså, farväl till i afton, fru Karell!"

"Farväl."

De gåfvo hvarandra handen, och dörren slöt sig efter Nymark.

"Han är vänlig och angenäm," tänkte Alma, då hon blef allena; "det är intet underligt att man trifs så väl i hans sällskap."

På kvällen, då Alma gjorde toilett för festen, kom Arvi till henne med kartan och geografin.

"Jag hittar ingenting på den här kartan, mamma. Och vi ha så svår lexa. Alla berg i mellersta Europa."

"Åh, gå och be att pappa visar!"

"Pappa är inte hemma."

"Försök hjälpa dig sjelf till rätta. Mamma har inte tid."

"Men när jag inte hittar."

Arvi envisades och började sedan gråta.

"Är du stygg mot mamma? Nu hjälper jag dig i ingen händelse. Och du skäms inte att gråta! Gå genast bort. Mamma vill inte ens se en sådan gosse."

Alma slog ut sin näsduk och fuktade den med parfym. Nymark väntade på henne i salongen.

"Hur utomordentligt vacker den der havannafärgen är," sade han, då Alma inträdde.

"Verkligen?"

"Och äfven i öfrigt är kostymen utmärkt väl gjord."

"Ni måtte vara kännare."

"Jag kan åtminstone säga hvad som är vackert och hvad som inte är det."

"Då ger ni mig säkert goda råd, när jag härnäst låter göra mig en ny kostym?"

"Gerna. Men har ni också förtroende till mig?"

"Obetingadt. Isynnerhet som jag fruktar, att jag kommit litet på efterkälken i sådant."

"Då skall jag göra er så skön, att ingen kvinna i verlden skall kunna täfla med er."

"Jag nöjer mig i alla fall med mindre," sade Alma skrattande och gaf en tacksam blick åt Nymark, som hade hjälpt regnkappan på henne.

Till festens program hörde sällskapsspektakel. De kommo i lagom tid, just då det ringde tredje gången och förhänget gick upp. Man gaf "Första kärleken."

"En stor kokett, den der lilla fröken!" sade Nymark sakta till Alma.

"Hvad heter hon?"

"Wahlberg, tror jag; alla lyceisters gemensamma flamma."

"Allas gemensamma?"

"Vid den åldern förälskar man sig vanligen i samma föremål. Först senare väljer sig hvar och en sitt."

"Är den der baronen lyceist?"

"Antagligen."

"Men jag tycker att fröken Wahlberg inte spelar så tokigt."

"Hon försöker efterbilda Ida Aalberg. Alldeles tydligt, i hvarje rörelse. Nej men, det der är riktigt komiskt!"

"Ni är en sträng kritiker. Vid ett sällskapsspektakel får man inte fordra alltför mycket."

"Jag fordrar ingenting, jag endast njuter."

"Ni njuter af att få skratta och gyckla."

Förhänget fäldes. Applåder ljödo. Nymark klappade ifrigt i händerna och ropade: "bra, bra!"

"Hycklare!" sade Alma och såg på honom.

"Hon tror sig vara en stor konstnär. Vi må unna henne den glädjen."

"Huru kan ni vara så elak?"

"Jag elak? Bara hon visar sig i salongen, skall jag genast gå och tacka henne och säga, att hon spelade bättre än fröken Aalberg. Ni skall få se, att hon blir förtjust deröfver."

"Och det gör ni med godt samvete?"

"Hon är endast sjutton år, fru Karell. Man får väl alltid skämta litet med barnen."

"Utan att alls fråga efter huru det verkar på dem?"

"Nåd, fru Karell! Predika inte moral för mig, det är i alla fall förspild möda, ty jag är en mycket otacksam lärjunge."

"Och ni tvekar inte alls att tillstå det?"

"Emedan jag vet, att ni förlåter det för mina många goda sidors skull. Inte sant?"

"Man måste skratta åt er, om man vill eller inte."

"Och vara vänlig som förut. Får jag lof?"

Han bjöd henne sin arm.

"Hvart?" frågade Alma.

"Om ni behagar, så gå vi dit in i sidorummet och dricka te."

Nymark höll sig vid Almas sida hela kvällen. Presenterade för henne nya bekantskaper, dansade blott helt litet och nästan endast med henne och lemnade henne ej ens för ett ögonblick ur sigte.

Efter andra fransäsen hade tre, fyra herrar efter hvarandra bjudit upp Alma till vals, och den femte stod redan och väntade, då hon andfådd sjönk ner på sin stol.

"Dansa inte mer!" hviskade Nymark, böjande sig fram öfver stolens ryggstöd.

"Hvarför inte?" frågade Alma.

Hon fläktade med solfjädern och slog de blixtrande ögonen upp mot Nymark.

"Er helsa tillåter det inte."

"Men det är så roligt. Jag kan inte sluta ännu."

Hon var redan ånyo på golfvet.

De hade dansat ett par hvarf, då Alma tungt stödde sig emot kavaljerens arm.

"Jag svimmar," ljöd det från hennes läppar.

Nymark skyndade fram och nästan bar henne till en soffa i sidorummet. Äfven halft afsvimmad som hon var, visste Alma hvem det var, som skötte om henne. Hon lemnade sig med en känsla af tacksamhet åt Nymarks omsorger. Det var alldeles som om hon nu hade funnit en ny vän och kamrat.

"Det går öfver redan," sade hon sakta, fastän hon ännu inte egde kraft att höja ögonlocken.

"Hvarför lydde ni inte mig?" förebrådde henne Nymark.

"Banna mig inte; jag är frisk nu igen."

"Men ni får inte dansa ett steg nu mer."

"Jag måste väl vara lydig."

Alma förmådde nu resa sig upp och lutade sig mot soffkarmen.

"Hvad ni är blek ännu."

"Det här kom helt säkert af att jag inte har dansat på så länge," sade Alma leende. "Förr höll jag nog ut utan uppehåll ända till morgonen."

Nymark hemtade vin åt henne, och sedan hon druckit ett par glas, kände hon sig fullkomligt återställd.

Hon hade lust att fortsätta dansen, men Nymark hindrade henne.

"Om ni blir sjuk sedan, så låter inte John er komma en annan gång," sade han.

Och sålunda blefvo de kvarsittande der för återstoden af kvällen. De superade, samspråkade gladt och skrattade.

Bekanta fruntimmer kommo och helsade på Alma. Hon försökte göra sitt bästa för att visa sig tacksam emot dem, men i sitt hjerta önskade hon, att de snart skulle gå och lemna Nymark och henne allena. Ty de hade så trefligt på tumanhand. De samtalade mycket mera fritt och otvunget i alla sådana ämnen, som de i andras närvaro knapt skulle vidrört, fastän det inte var några hemligheter eller i öfrigt något farligt.

Följande morgon var Alma så trött, att hon knapt förmådde stiga upp klockan tio, då John kom hem till frukosten.

"Helmi grät efter dig i natt," sade John.

"Låt henne gråta!" sade Alma. Hon låg utsträckt på soffan i sitt rum och brydde sig inte om att komma till bords.

"Jag måste avvänja henne, hon tar bort alla mina krafter. Hon är så stor och fet och vill inte äta annat, så länge hon får bröstet."

"Stackars Helmi, hör du hvilken dom mamma fäller öfver dig," sade Mina, som befann sig i barnkammarn och hade hört Almas ord.

"Vi skola gå och fråga om det är riktigt sant."

"Hemta henne inte hit, jag hade henne just nyss," sade Alma otåligt, "låt mig nu vara i fred åtminstone ett ögonblick, när du ser, huru svag och kraftlös jag är i dag."

Mina vände om, men Helmi, som gladt hade fäktat med armarna och kroppen och jollrat, då hon såg modren, började gråta. Mina stängde dörren och förde Helmi till fönstret. Hon vyssade och knaprade på rutan.

"Se dit, se dit, hästen springer, nej så underligt!"

Helmi såg på undret och glömde sin gråt.

"Jag är i dag bjuden på middag till Lagander," sade John från matsalen, "dit komma bland andra två landtdagsmän, Hyvärinen och Pääkkönen."

"Du blir då borta hela dagen?" frågade Alma för att säga något.

"Ända till kvällen. Jag går dit från skolan, klockan tre," sade John och kom in. "Hur är det med dig? Är du sjuk?"

Han satte sig på soffkanten och betraktade henne.

"Nej, endast litet matt."

"Kanske dansade du för mycket i går kväll," menade John.

Alma svarade ingenting. John steg upp.

"Vill du se efter, att Arvi läser sin lexa till i morgon. Han kunde ingenting i dag."

"Ja."

Alma undrade, att hon nu alls inte fruktade för någon ledsnad, då hon skulle bli allena hela dagen. Och det kom sig endast af att hon kvällen förut hade haft roligt och att minnet deraf ännu efteråt

skänkte henne nöje.

Hon nästan njöt af sin tillvaro, der hon låg, så svag hon också var.

Midt emot soffan var en stor spegel, i hvilken hon kunde se sin bild. När hon betraktade den, blef hon öfvertygad om att ingen toalett klädde henne så bra, som den rödrutig morgonrocken, isynnerhet så här, då fällarna fritt fingo falla ner på golvet.

Nymark hade skrutit med sitt utmärkta skönhetssinne. Alma skulle mycket gerna velat veta hvad han skulle tyckt om henne i den här ställningen och kostymen.

Håret var ännu lockigt efter gårdagen. Hon försökte för ro skull på hvad sätt det bäst skulle kläda henne, nerkammadt på pannan, eller uppstruket, eller så att det föll fritt litet åt sidan.

Sedan lät hon den vida ärmen falla så, att hennes bara arm blef synlig ända upp öfver armbågen. Och denna glänsande hvita arm lade hon under sitt hufvud, beundrade i spegeln dess mjuka rundning och den goda effekt den gjorde såsom fond mot det mörka håret.

I detsamma ringde det på tamburklockan. Mina lade Helmi från sig ner på golvet och sprang för att öppna.

Hon kom tillbaka och sade, att magister Nymark var der och frågade huru frun mådde och om han finge träffa henne.

Alma rodnade.

"Bed honom komma hit." sade hon hastigt.

Hon undrade, att hon var så upprörd och att hjertat bultade så hårdt. Och hennes händer darrade. Hvarför?

Det var ju riktigt narraktigt! — Hon försökte beherska sig och visa sig alldeles lugn.

Hon drog ärmen ner och lyfte hufvudet från dynan. Men hon förblef dock fortfarande i en bekväm, halfliggande ställning, sedan hon kastat ännu en hastig blick i spegeln.

"Ni är sjuk?" frågade Nymark, i det han tog hennes hand.

"Endast trött," sade Alma leende och vinkade åt honom att taga plats på stolen.

Nymark drog den närmare.

"Kanske ni önskar hvila?"

"Ert sällskap lifvar mera upp mig, tror jag."

"Då kan jag sitta hos er med godt samvete."

"Ni tar väl inte illa upp, att jag är så här i min frihet?"

"Det frågar ni inte på allvar. Det var blott en liten skatt, som ni betalade åt ert förra åskådningssätt."

"Förra!"

"Ja, så sade jag. Ty utan att ni vet eller vill veta deraf, börjar ni redan frigöra er derifrån."

Alma måste också sjelf medge det. Hennes verld var ej mer densamma som förr. Hennes blickar hade nått litet längre, anat nya frestande utsigter, hvilka drogo henne till sig, fastän hon ännu inte klart kunde skönja dem och inte visste om det var något godt eller ondt, som från det hållet skulle möta henne; men hon brydde sig inte heller om att närmare forska derefter. Friare voro de åtminstone och gladare, och med nyhetens berusning drogo de henne till sig.

Timmar förflöto. De talade stundom allvarligt, stundom skämtsamt, och ofta voro skämt och allvar så blandade, att det ena ej kunde skiljas från det andra. Men Alma kom allt mer till den öfvertygelsen, att Nymark ej hade sin like som sällskapsmenniska.

Slutligen såg Nymark helt öfverraskad på klockan.

"Half fem! Och jag, som skulle gå till Lagander på middag."

"Hvad skall ni nu göra?"

"Det får vara," sade Nymark skrattande, "det gör mig endast ondt, att jag har uppehållit er."

"Ni har inte på något sätt hindrat mig. Men själf har ni gått miste om ett angenämt sällskap."

"Men har fått njuta af ett annat, som är tusen gånger angenämare."

"Idel grannlåter igen. Nej, gå inte ännu, eftersom ni nu en gång har blifvit utan middag. Vi skola se efter hvad Maja Lisa kunde ha att bjuda oss."

Det var inte så alldeles dåligt. Köttsoppa och kåldolmar. Och om de ville vänta några ögonblick, så skulle hon också laga en efterrätt.

Nymark gick alltså ej ännu, utan dröjde ända till klockan sju. Ej ens då skulle Alma velat låta honom gå, ty hon gissade, att John ej skulle komma hem förrän sent på kvällen. Och under loppet af denna dag hade de kommit hvarandra närmare än förut under hela den tid de varit bekanta. De kommo så väl öfverens. Alma var förtjust. Hon hade då slutligen funnit hvad hon länge omedvetet saknat, en glad, fri kamrat, som gerna var tillsammans med henne och af hvars sällskap hon njöt så, att intet annat nöje kunde jemföras dermed. Han var just motsatsen till den allvarlige och lugne John. I sitt hjerta tänkte Alma, att fastän John nog var henne kär, så tyckte hon ändå mer om Nymark. Sitt samvete lugnade hon med att inte heller John så odeladt hängaf sig åt henne. Han glömde sig aldrig för hennes skull borta från något sällskap, om han blott eljest hade lust att gå; men det hade Nymark nyss gjort.

"Dröj ännu," bad hon, då Nymark ville taga afsked.

"Nej, fru Karell, nog måste jag gå nu. Men vi råkas snart."

"Mycket, mycket snart!" sade Alma, i det hon lade sin hand i Nymarks.

Nymark gaf henne en så öm blick, att blodet steg upp i hennes kinder.

"Adjö då!" sade hon och drog hastigt bort sin hand.

Sedan Nymark gått, sträckte hon åter ut sig på soffan, tryckte ansigtet mot dynan och slöt ögonen. Hon kände sig hvarken trött eller sömning, tänkte på ingenting och bekymrade sig ej öfver något. Men hjertat slog, ansigtet glödde och en ljuf känsla fylde hennes barm.

"Mamma," hviskade Arvi sakta bredvid henne, "är mamma vaken?"

Alma spratt upp.

"Arvi, har du läst din lexa?"

"Jo, om mamma skulle förhöra."

Alma tog boken. Det var historia, och Arvi läste lexan utantill, flytande som vatten. Alma förmådde ej mycket följa med, ehuru hon nog bjöd till, ty hon var så tankspridd. Men det var inte heller behöfligt; Arvi stapplade ej på ett enda ord och stannade ej förrän vid slutet.

Alma berömde honom, gaf honom sötsaker och lät honom gå.

VI.

En dag fann John på Almas bord Strindbergs "Giftas."

"Har Nymark varit här?" frågade han.

"Han var här på förmiddagen, medan du var på lyceum," svarade Alma.

Derefter förekommo hos Alma gång efter annan nya böcker, än af Zola, än af Guy de Maupassant eller af någon yngre nordisk författare. En gång syntes bland dem till och med Arne Garborgs "Mandfolk."

"Nog äro de bra, de der, blott man förstår att läsa dem rätt," sade John.

"Huru böra de då läsas?"

"Så, att man ser det ondas följder. Då Arne Garborg låter sina hjeltar i "Mandfolk" säga om sig sjelfva, att de äro stora svin, men att de inte mer kunna hjelpa det, så borde detta likvisst verka mer än de bästa moralpredikningar."

"Nymark tar dem inte från den sidan."

"Nymark! Han är just en af dessa ytliga och lättsinniga menniskor, hvilka inte ha förmåga att tränga till kärnan af någon sak."

"Det är inte sant. Nymark är tvärtom en stor tänkare."

"Så tycker du, lilla Alma, därför att du sjelf inte plågar ditt hufvud med många tankar."

John slätade småleende Almas hår. Men Alma stötte förolämpad bort hans hand.

"Jag är naturligtvis dum. Jag förstår ingenting. Är det inte så?"

"Nå, nå! Något sådant har jag ju inte sagt."

"Men likväl menat. Åh, om du åtminstone vore uppriktig!"

"Men Alma, hör nu! Hvarför bli ledsen öfver ingenting? Gå inte bort."

John tog fatt henne, men hon ryckte sig lös och gick ut i köket. Han tog några steg efter henne, men vände sedan plötsligt om, då han erinrade sig, att tjenarena voro der.

"Hm," sade han kort.

Han tog en bok från bordet, öppnade den och såg deri.

"Hm!"

Han kastade den tillbaka och gick till fönstret.

"Fördömde Nymark, af honom har man då endast förargelse!"

John såg ned på gatan. Der rörde sig menniskor, men han såg dem ej, fastän han följde dem med ögonen. Ett par skolgossar gingo förbi. De lyfte på mössorna, men deras helsning blef obesvarad.

Efter en stund likasom ryckte han sig lös från någonting. Han lyfte upp hufvudet och rätade ut axlarna.

"Huru som helst, men Nymark skall inte kunna säga, att jag är misstänksam. Ty det vore en skam både för Alma och mig."

Ett par dagar var Alma vid vresigt lynne. Hon talade nästan alls inte och drog inte sin mun till det minsta småleende, när John försökte skämta. John uppehöll sig i sitt rum, arbetade som förut och tänkte, att detta nog skulle ge sig med tiden.

En gång, då han kom hem från lyceet, stod Alma i salongen invid blommorna. John ärnade gå in på sin sida utan att säga något. Men då hörde han Alma yttra:

"John, kom och se på den här rosen."

"Aha," tänkte John, "låter det nu så. Bra!"

Han smålog.

"Straxt, mitt lilla gryn, bara jag tändt en papyross."

Han kom och lade armen kring Almas lif.

"Är den inte vacker?"

"Jo, det är den."

Johns blick gled förbi rosen. Han mötte Almas ögon, tog henne under hakan och vände hennes ansigte till sig. Och han tryckte en lång kyss på de motsträfviga läpparna.

"Nå, låt bli!" sade Alma rodnande, "de se derifrån kammarn."

"Än sedan? Jag må väl ha lof att kyssa min egen hustru."

John kysste henne med lekfullt trots gång på gång, till dess Alma slutligen slingrade sig ur hans armar.

"Låt bli nu, John," sade hon och drog sig längre bort.

John gick till kammardörren.

"Men här finnes ju ingen. Du är onödigtvis rädd."

Men Alma började tala om annat.

"Helmi är kinkig. Jag har börjat afvänja henne."

"Så. Hon har således, stackars liten, fått sin första sorg."

"Det får man inte fästa afseende vid."

"Naturligtvis inte."

"Jag borde bara" — Alma plockade bort torra blad från växterna — "visa mig så litet som möjligt."

"Gå inte alls på den sidan. Var här i salongen och i mitt rum."

"Det vore bäst att jag inte vore hemma alls. Jag kommer ändå alltid att gå dit, så snart jag hör henne gråta."

"Så föga karaktärsstyrka ha ni kvinnor. Men om vi nu, mitt lilla gryn, skulle försöka öfva oss deri. Hvad —? Det här vore just ett ypperligt tillfälle, tycker jag."

Alma stod allt ännu bortvänd och plockade om växterna. Hon svarade ingenting.

John såg på en bok, som låg på bordet.

"Nymark har varit här?"

"Han stack sig in på ett ögonblick."

John steg upp och gnolade på en melodi. Alma vände sig om, likasom ville hon ännu säga något, men det blef likväl ingenting af. John gick in i sitt rum.

På kvällen kom Alma in dit med sitt handarbete. John skref; Alma satt tyst, men såg allt efter litet upp från arbetet och lyssnade.

"Gråter Helmi, eller hvad är det —?" frågade John leende.

"Nej, jag tyckte bara —. Der ringer någon!" tillade hon i detsamma och kastade sitt arbete åt sidan.

"Bara det inte skulle komma främmande. Det vore bra olägligt nu."

Alma gick att öppna och kom efter en stund tillbaka, åtföljd af Nymark.

John rynkade ögonbrynen ett grand.

"Du lär vara upptagen, John," sade Nymark.

"Något litet, om jag skall säga sanningen. Men sitt ner i alla fall."

"Jag skall inte heller dröja länge. Jag kom bara i ett litet ärende."

Alma sydde ifrigt och såg ej ens som hastigast upp.

"Och det vore?"

"Jag ville förleda din fru att komma med på en lustfärd."

"Med ångbåt till Imatra?"

"Du vet således redan af det?"

Nymark såg på Alma.

"Alma har ingenting sagt. Jag hörde bara, att en sådan utflykt var påtänkt."

"Det blir en glad utfärd. Och trefligt sällskap. Och militärmusik medföljer. Fru Karell skulle helt säkert komma att känna sig riktigt lifvad och stärkt, då hon kommer hem igen."

"Hvad menar du, Alma?"

"Jah ... kanske nog ... också för Helmis skull... Men det beror på dig."

"Ingalunda. Gör helt och hållet som du vill."

"Ser ni, fru Karell! John ger er full frihet. Ni kommer således."

"Färden kommer kanske att räcka ett par veckor."

Alma blickade upp och såg skygt på sin man.

"Dess längre räcker nöjet," sade John.

"Alldeles så, dess längre räcker nöjet. Och nu går jag, så att jag inte må störa. I morgon kväll klockan sju går båten, fru Karell."

Han tog afsked, och Alma följde honom ut i tamburen för att läsa igen efter honom.

"Allt gick bra," sade Nymark halfhögt. "John gjorde inga invändningar alls."

"Nej, tänk det! Och jag som trodde, att han på det bestämdaste skulle motsätta sig."

"Kommer ni ihåg klockan sju!"

Nymark fattade ännu en gång hennes hand.

"Jag skall inte glömma."

John skref, då Alma kom tillbaka och satte sig på sin förra plats vid bordet. De fortsatte hvardera en stund tysta sitt arbete.

Men sedan lade John bort pennan, lutade sitt hufvud mot handen och såg allvarligt på Alma.

"Talade Nymark redan i förmiddags med dig om detta?" frågade han.

"Ja," svarade Alma litet osäkert.

"Och du visste, att han skulle komma ånyo för att öfvertala mig att samtycka till förslaget?"

Almas öron blefvo röda, men hon sade ingenting, utan fortfor att sy på det ifrigaste.

"Visste du det, Alma?"

"Ja," ljöd det slutligen sakta från hennes läppar.

En stund var nu också John tyst.

"Det skulle varit bättre," sade han sedan med beklämd stämma, "om du uppriktigt och öppet hade talat om det för mig."

Alma kunde just ingenting svara, men hon plågades, der hon satt, och sökte ifrigt någon orsak att aflägsna sig.

"Det är sant, Arvis lexor —."

Hon steg upp och vecklade ihop sitt arbete. John lät henne gå.

När hon återkom från lustfärden, var Alma gladare och lifligare än någonsin. Hon spelade och sjöng, lekte med barnen och stälde upp möblerna i ny gruppering. På allt sätt försökte hon vara John till nöjes och gjorde honom allt emellanåt små tjänster. John lade märke till, att hon var likasom föryngrad.

Men om nätterna vaknade han af att Alma vände sig i sin säng, och när han lyssnade, tyckte han sig finna att hon var vaken.

"Får du inte sömn?" frågade han.

"Nej. Och jag är inte ens sömning. Jag har legat vaken hela natten. Huru mycket är klockan?"

"Öfver tre. Hvad felas dig?"

John höll upp ljuset och såg på henne. Alma mötte hans blick med stora, strålande ögon.

"Inte felas mig någonting. Rakt ingenting. Jag får bara inte sömn."

"Försök ändå, grynet mitt," uppmanade John och lade sig åter.

När han om morgonen vaknade vid vanlig tid, var Alma djupt insomnad. John steg sakta upp, förmanade barnen och tjänstefolket i rummet bredvid, att de ej skulle komma och störa, samt gick att kläda sig i sitt eget rum. Och på detta sätt fick Alma vanligen njuta af morgonsömnen ända till inemot klockan tio.

John anade nog orsaken till denna sömnlöshet. Alma hade under hösten vant sig vid att vaka långt fram på nätterna. Antingen hade de sjelfva främmande, eller också var hon ute. När hon var i sällskap, blef hennes svaga nervsystem så upphetsadt, att hon behöfde flere timmars hvila, innan det åter lugnade sig så mycket, att hon kunde somna. Men John fruktade att Alma skulle blifva ond, om han sade något derom, och dessutom nändes han inte hålla henne tillbaka, då han såg hur begifven hon var på nöjen.

Sjelf brydde han sig just ej ofta om att gå med. Dels kände han ingen lust därför, dels hade han också så mycket arbete, att han ej fick tid dertill. Först förekom det Alma litet ovant att gå allena, isynnerhet som de öfriga fruarna vanligtvis åtföljdes af sina män. Men Nymark skrattade åt dessa hennes betänkligheter och gycklade ständigt öfver dylika gamla konvensbruk.

"De plåga blott onödigtvis sig sjelfva och hvarandra," sade han. "Ser ni, de ha aldrig på samma gång lust att gå bort. Och jag är säker på att de inte heller samtidigt äro färdiga att gå, utan den ena får alltid lof att vänta på den andra och förargar sig deröfver."

"Ja, men ändå —" försökte Alma ännu vidhålla.

"Att de kanske här skulle hålla hvarandra sällskap? Låt oss anställa observationer!"

Han lät det ena äkta paret efter det andra passera revy, gycklade med den tvungna skyldighet, hvarmed några af herrarna bjödo sina fruar te, och visade hurusom de flesta hela kvällen nästan undveko sina ömma hälfter. Slutligen fäste han Almas uppmärksamhet vid tvenne nygifta, hvilka verkligen troget sutto sida vid sida, alldeles som fastvuxna.

"Huru länge tror ni att det der räcker? En månad? Två? Hela lifvet? Åh, skola vi slå vad?"

Alma, halft plågad, halft road, bad honom sluta.

"Menniskorna se på oss. De märka säkert, att vi tala om dem."

Nymark skrattade. Men derefter kände sig Alma ej mer besvärad af att John stannade hemma, när hon gick till något nöje.

I början af december var en maskerad arrangerad. Alma hade länge grubblat på sin kostym, till dess hon slutligen på Nymarks förslag beslöt uppträda som dagens drottning. Nymark åter skulle föreställa natten.

Denna kväll satt John bekymrad och grubblande i sitt rum. Han tänkte på affärerna. Helt nyss hade han lyft sin månadslön och den förslog ej på långt när till att betala alla småskulder. Bodräkningarna hade stigit till en förskräckande höjd, och den annalkande jultiden samt sedan landtdagen skulle medföra allt större utgifter. Han funderade hit och dit och gjorde sina beräkningar. Men han kom alltid till samma resultat, nemligen att annat ej hjälpte, än att han måste taga upp ett större lån, antingen af enskilda, eller från någon kassa. Hvarmed skulle han väl sedan betala det, då också räntorna måste erläggas, och lönen ej ens derförutan motsvarade utgifterna?

Ångesten steg honom ur hjertat upp i hufvudet. Han lemnade beräkningarna derhän och sökte vända tankarna på andra ämnen; tog fram rent papper och började skrifva en artikel till Uusi Suometar emot spanmålstullar. Ty att döma af allt, skulle fråga härom komma att väckas vid landtdagen. Under det han tänkte på de allmänna angelägenheterna, glömde han snart sina enskilda bekymmer.

"Spanmålstullen", skref han bland annat, skulle obestridligt gagna de rika, isynnerhet de förmögnare jordegarena, domarena och presterna. Men den skulle blifva en börda för denna talrika fattiga befolkning, som ej eger jord och hvars rättigheter och fördelar landtdagen bör bevaka. Arbetarens, dagsverkarens knappa bröd skulle derigenom blifva ännu knappare. Låt oss icke öka deras börda, ty den är äfven derförutan alltför tung."

"Rättvisa böra vi framför allt iakttaga vid våra sociala sträfvanden. Detta är första vilkoret för vår

sunda nationella utveckling. Och det är det enda medel, hvarigenom vi kunna undvika dessa farliga oroligheter, hvilka nu i de stora kulturländerna underminera samhällets grundvalar."

"Vi böra sträfva att höja och förbättra våra mindre väl lottade landsmäns belägenhet, tillgodose isynnerhet deras bästa..."

"John, se hit; jag är färdig nu."

Alma stod i dörren, leende och strålande i en vit, af silfver och guld glänsande florsdrägt.

"Nå, hvad säger du? Blir du inte bländad?"

"Vacker är du. Utomordentligt vacker!" sade John.

Men rösten var utan klang, ty han kom i detsamma att tänka på huru mycket denna drägt, som blott var ämnad till en enda aftons nöje, måtte ha kostat Alma. Den förra oron fick åter makt med honom. Alla de invecklade affärerna lade sig som en börda öfver hans skuldror.

"Och du skrifver bara ständigt. När skall du få nog af det?"

"När jag inte orkar mera."

"Det lär redan vara tid för mig att gå," sade Alma, i det hon bemödade sig att knäppa de sista knapparna i handsken. "Hjelp mig, John, de äro så trånga."

John gjorde som hon bad och följde henne sedan ut i tamburen.

"Går du till fots?" frågade han.

"Nej, jag åker. Hyrkusken väntar på gården."

"Huru? Du tar bara en tunn regnkappa på dig? I den här kölden. Hvad tänker du på?"

"På den här korta vägen hinner jag inte ens bli afkyld."

"Men du kunde ju lika gerna taga en varmare kappa."

"Som alldeles skulle platta ner min kostym. Tackar så mycket. Och adjö nu, John."

Hon tänkte först blott räcka honom sin handskbeklädda hand, men sedan, likasom om en hastig sinnesförändring försiggått inom henne, slog hon båda armarna om Johns hals och kysste honom.

"Adjö!"

"Adjö! Förkyl dig inte!"

Alma sprang redan utför trappan, och John återvände till sitt rum.

Den oklara, hälft ångerfulla känsla, som så plötsligt bemäktigade sig Alma i tamburen, försvann snart i maskeradens yrande nöjen. "Natten" följde "dagen" som en skugga, och bakom masken hviskades ord, sådana som aldrig eljest.

De dansade tillsammans, och efter dansen dracks champagne. Alma befann sig likasom i yrsel. Hon vågade knapt tänka på hvad allt Nymark hade hviskat till henne; men hon tänkte likafullt och kväfde den förebrående rösten i sitt bröst dermed, att detta allt ju endast var lek. Och Nymark behöfde ju inte veta, att hon hade hört något, fastän i sjelfva verket ej ett ord hade gått förlorat för henne. Åh, hon förstod mycket väl dessa afbrutna meningar, dessa kväfda suckar, denna darning på rösten — allt. Kindernas glöd skulle nog yppat det, men kinderna täcktes af masken...

Och åter dansade de, och åter drucko de champagne. Musiken ljöd. Rundt omkring dem rådde glädje.

Alma önskade, att denna natt aldrig skulle taga slut.

Men der satt utmed väggen en grupp fruntimmer, hvilka ömsom hviskade med hvarandra och ömsom sågo på dem. Och deras blickar voro så underliga, att de slutligen väckte Almas uppmärksamhet. Hon förstod ej genast hvad de inneburo, utan vände sig till Nymark:

"Hvarför se de der så oafvändt på oss?"

"De äro helt säkert afundsjuka, då de se lyckliga menniskor."

"Och sedan hviska de oafbrutet med hvarandra."

"De sätta ihop historier, naturligtvis. Det är just hvad sådana der pläga sysselsätta sig med."

Nymark skrattade ironiskt. Men om en stund lemnade han Alma hos några bekanta och gick öfver till herrarnas sida, ty han hade elaka aningar.

Främmande masker skockade sig omkring Alma. Några sade artigheter, men andra drefvo temligen öppet gyckel, och detta började förtreta henne.

"Du värmer endast natten, sköna dag, till dess att han eröfrar dig," sade en.

"Om han inte redan gjort det," tillade en annan.

"Hon gör som hennes systrar. Alla dagar sjunka i nattens sköte."

"Och fördunklas."

Alma gick förbittrad ifrån dem och drog sig till ett sidorum. Der satt fru Leistén i soffan.

"Jag tar af masken redan, eftersom människorna äro så elaka," sade hon, i det hon blottade sitt ansigte. "Midt upp i ansigtet våga de väl inte säga sina dumheter."

Nära derintill sutto några fruar, hvilka sågo så underligt på henne, liksom hade de någon tanke derunder, och flyttade sig sedan till en annan plats.

"Var det för mig de flydde?"

Hon kastade en frågande blick på fru Leistén, hvars uppsyn visade, att hon visste något, fastän hon inte ville säga det.

Blodet stockade sig i Almas bröst.

"Hvad skall det här betyda? Säg, käraste Emma!"

"Det kan du väl sjelf nog förstå."

"Jag förstår ingenting, rakt ingenting."

"Åh, du förstår nog. Det ser jag på dig."

"Är det möjligt? Hvad —?"

"Ja, ni ha varit oförsigtiga."

"Oförsigtiga?"

"Leistén har just tänkt säga det åt Nymark. Han vet kanske inte hur mycket man redan talar om er."

Alma satt som en lifdömd. Hon var nära att förgås.

"Jag har ständigt försvarat dig. Sist just nyss. Och Leistén har varit riktigt ond. Han, som tycker så mycket om dig. Går du bort redan?"

"Jo. Jag kan inte dröja här längre."

"Du är väl inte ledsen på mig, därför att jag sade det? Det var ju ditt eget fel, då du började fråga."

"Nej, hur skulle jag kunna vara ledsen på dig därför!"

Alma visste knapt hvad hon sade. Hon tog ett hastigt farväl och skyndade ensam ut i den mörka natten.

VII.

Det var kallt. Snön knarrade under hennes lätta steg. De långa, släpande fällarna böljade efter henne på den torra gatan. Då och då fastnade stycken af silfverskir vid någon sten och glänste så klart i sin gråa omgifning, att de dagen derpå lockade till sig mången förbigåendes blickar, tills slutligen barnen funno dem, med jubel togo upp dem och visade dem för hvarandra.

John vaknade blott till hälften, då Alma klädde af sig i sängkammaren.

"Kommer du redan?" frågade han, öppnande till hälften sina ögon.

"Ja."

"Var der trefligt?"

"Nej."

John hörde ej svaret; han hade somnat in igen. Han låg så orörlig och tung som en stock.

Alma lade sig ej genast, fastän hon var afklädd. Till hälften bar gick hon tillbaka i den mörka salongen, vandrade först af och an öfver golvet och kastade sig sedan klagande ned på soffan. Tårarna lindrade ej hennes beklämning, det gräfdes under bröstet, strupen snördes ihop och blodet bultade som en hammare i hvarje åder.

Nu förstod hon alla dessa blickar. Hon förstod, att det låg förakt och dom i dem. Och hon var till mods som om hon blifvit utstött från alla människors gemenskap.

Och hon kunde ej söka skydd hos John eller tala om sin sorg för honom. Så fullkomligt främmande föreföll han henne, der han låg i sin säng, att hon ej ens ville komma i hans närhet, i sin egen säng. Det var omöjligt. Lampan stod och brann fortfarande. Hon gick och släckte den, tog en sjal omkring sig och lade sig åter på soffan i salongen.

Der låg hon vaken hela natten. Mot morgonen sjönk hon i en dvallik slummer, ur hvilken hon åter hastigt spratt upp. Hjärtat började ånyo slå hårdt och plågan i bröstet ansatte henne med förnyad styrka. Men först efter en lång stund fick hon klart för sig hvarför hon var så upprörd.

"Hvarför ligger du här?" frågade John, då han kom in.

Alma svarade ingenting.

"Är du sjuk?"

"Nej."

"Din panna är alldeles fuktig. Blef det för varmt i sängkammarn?"

"Ja."

Hon lade hufvudet på dynan och hoppades, att John skulle gå i sitt rum. Han föreföll så främmande, så fullkomligt främmande. Och hans hand, som han tryckte mot hennes panna, kändes så ovanligt kylig. Hon skakades af en rysning.

"De elda för sent på kvällarna. Deraf kommer det sig. Men lägg dig nu ändå i din säng. Der är i alla fall bättre."

Alma gjorde så. Hon stängde dörrarna och kröp ihop under täcket, liksom för att dölja sig för hela världens ögon. Och nu brast hon omsider i gråt och grät så häftigt, att hela kroppen skakade. Dynan och lakanet genomblöttes af hennes tårar, håret föll ner i långa lockar och klubbade sig vid den fuktiga pannan.

Hon grät så länge, tills ögonen ej mer gånge några tårar och trakten under bröstet kändes alldeles tom. Hennes kropp skakades ej mer och pulsarna bultade ej. Hon låg stilla som en död; det var knapt märkbart att hon andades.

Men hon började bli varm der under täcket. Hon kastade det till hälften af sig, strök håret ur ansigtet och såg omkring sig. Hon såg på rummet, på bordslampan och på möblerna. De voro alla desamma som i går, och i förgår, och derförinnan. Hon ensam var förändrad, hade blifvit en helt annan.

De voro desamma, och ändå ej desamma. Hon tyckte, att de sågo kallare och dystrare ut. Allt omkring henne betraktade henne som en främmande person och tycktes likasom vilja visa henne bort. Det var någonting hos dem, som påminde om de der blickarna i går.

Mina hemtade henne en biljett.

"Från magister Nymark," sade hon. "Budet väntar på svar."

Alma slet upp biljetten.

"Ni försvann så oförmodadt i går afton," skref han. "Fru Leistén sade, att ni hade gått hem ensam, och hon gaf mig tillika några antydningar, hvilka läto mig ana, att det fanns någon särskild orsak till att ni så hastigt drog er tillbaka. Jag skulle så gerna vilja träffa er. Kom, fru Karell, ut att åka skridsko i dag på förmiddagen. Vädret är klart och vackert, och isen är som en spegel. Om ni tillåter, kommer jag och hemtar er klockan elfva och har skridskorna med mig."

Alma skref endast ett ord till svar:

"Kom!"

Hon steg hastigt upp, klädde på sig och baddade ansigtet med kallt vatten.

Hon hade åter hopp. Nymark skulle trösta henne och skydda henne mot alla elaka människors förtal. Nymark skulle inte förakta och fördöma henne, utan visa henne vänskap och deltagande. För hans skull hade hon fått lida detta och därför skulle han hjälpa henne, skulle stöda, men inte förskjuta, fastän alla andra försköto.

När Nymark kom, gick Alma med framsträckta händer emot honom och brast åter ut i gråt.

"Hvad felas er? Fru Karell, hvad har händt? Nej, säg ingenting! Jag gissar allt."

Han förde Alma till en länstol, satte sig sjelf nära intill och fattade ånyo hennes hand.

"Lugna er, Alma, för Guds skull, lugna er. De gemena skvallerkåringarna! Vänta, bara jag får komma i hop med dem! De skola inte våga förolämpa er en gång till. Torka bort de der tårarna och låt oss gå ner på isen. För att riktigt förarga dem, skola vi njuta af lifvet och vara glada, inte sant? Hvad bry vi oss om deras förtal! Det lönar sig inte alls att börja sörja för deras giftiga tungors skull. Se nu på mig och småle litet. Så der! Och nu bege vi oss af."

Alma tänkte enligt sin vana säga till åt tjenarena, att hon gick ut, och be dem se väl om hemmet under tiden. Men hon ville ej visa sina förgråtna ögon, och så gick hon, utan att säga adjö åt barnen som förr.

Nymark hjälpte på henne den svarta, sammetskantade kappan. I hans blick och i hela hans sätt visade sig den största ömhet, hvilken verkade lindrande på Almas krossade hjerta.

"I den här kappan beundrar jag er allra mest. Om ni visste huru den kläder er!"

Alma smålog litet.

"Ni vill endast trösta mig med det der."

"Nej, riktigt sant. Den svarta sammeten höjer glansen i er hy. Och muffen, och vinterhatten! Vid min själ, ni är skön!"

"Men passar det sig att säga allt det der så öppet?"

"Hvarför skulle det inte passa sig, då det är sant? Förstår ni inte hvarför kvinnorna förtala er? Af afund, det är alltsammans. Ni är den vackraste, den skönaste, den mest förtjusande, alla herrar äro betagna i er, och detta kunna andra fruntimmer inte förlåta er. Ni borde rätteligen vara stolt öfver den förargelse ni bereder dem. Men ni är så innerligt oskyldig, alldeles som ett barn."

"Ni skulle ha sett deras blickar. Och då de sedan äfven undveko mig, alldeles som något orent."

"Se så der, nu börjar ni gråta igen, i stället för att ni skulle helt och hållet förakta dem, såsom jag gör. Sådana enfaldiga, inskränkta varelser, som de äro. Fördömda belackare. De förtjena inte att ni skänker dem ens den minsta uppmärksamhet, ännu mindre att ni för deras skull förstör ert goda lynne."

"Men om jag verkligen har gjort orätt? Jag menar att..."

"Ja, nu vakna igen de gamla fördomarna. Jag kunde just ana att det är de, som värst plågat er. Och ni som var på så god väg att frigöra er från dem, att jag redan trodde mig hafva besegrat er. Men det behöfdes sedan bara att några skvallerkåringar sågo på er, så var ni genast färdig att återfalla i dem. Märker ni inte också sjelf huru svag ni ännu är?"

"Ja, jag är svag, det måste jag medge."

De hade kommit ned på isen. Nymark spände skridskorna på hennes fötter. Sedan ilade de hand i hand öfver den blanka isen ut på fjärden.

Solen sken, isen glimmade, vädret var friskt. Skogarna på udden och holmarna bildade här och der

en mörk infattning.

Men de åkte längre ut på den öppna fjärden, der utsigten var mer fri åt alla sidor.

"Skola vi bege oss ännu längre bort, eller redan vända tillbaka?" frågade Nymark.

"Inte tillbaka, nej, bara framåt, långt bort från staden — så långt som möjligt."

"Men ni tröttnar."

"Inte det minsta. Bara vi skulle komma så långt bort, att inte staden synes."

"Vi skola taga af vid den der udden åt Vihtakanta torp till. Då ha vi alldeles förlorat staden ur sigte."

När de kommit om udden, stannade de vid stranden för att hvila sig. Alma såg sig omkring.

"Här är det härligt," sade hon, "ingenting annat än natur så långt ögat bär. Man skulle kunna glömma, att det alls finns människor i världen."

"Skola vi dröja här hela dagen? I Vihtakanta torp få vi mat och kaffe. Under jagtfärder har jag mången gång ätit der."

Alma tänkte på hemmet, och en liten tvekan höll henne tillbaka. Men det kändes här så lätt och fritt, hon kunde inte besluta sig för att återvända ännu.

"Låt oss dröja då," sade hon. "Vi skola stanna här ända till kvällen."

De voro hungriga och Alma kände sig trött, då de hunno fram till torpet. Nymark talade med torpfolket. De fingo en skild kammare, till hvilken en dörr ledde från farstun. En vit duk breddes på bordet och husets unga, frodiga dotter hemtade fram mat. Ofantligt stora brödstycken, fisk och kött. Smör så mycket, att det helt säkert varit nog åt tio personer. Slutligen varma potätor och mjölk.

De stora och tjocka brödstyckena roade Alma. Hon sade att hon inte kunde äta dem. Nymark tog sin hvassa knif och skar åt henne tunna skifvor både af brödet och köttet. Den salta braxen var så hårdt saltad, att det sved i munnen. De skrattade deråt båda, åto och pratade.

Sedan de druckit kaffe, gingo de in i stugan. Der fanns en hel skara små barn, med hvilka Alma genast sökte inleda bekantskap. Nymark stannade för att språka med värdinnan, som sysslade vid spiseln. Under det Alma lekte med barnen, råkade hon höra huru värdinnan afbröt samtalet och sade åt Nymark:

"Men hvad den magistern har för en vacker fru! Det är riktigt underbart. Och vi sade här, att det helt visst inte i hela staden finnes någon så vacker."

"Hon är inte min fru," svarade Nymark med låg röst.

Alma hade rodnat ända upp till hårfästet och böjt sig ned för att säga något åt de närmaste barnen. Men hon följde derunder uppmärksamt med samtalet.

"Är hon inte? Då är hon er fästmö. Ja, det hade man också bort kunna gissa."

"Hvaraf då?" frågade Nymark skrattande.

"Man har sina märken."

"Se på! Får jag fråga hurudana märken?"

"Måste jag verkligen säga?"

"Naturligtvis."

"Det ser man redan på era blickar. En gift man ser aldrig så der ömt på sin fru."

"Men ändå misstar ni er. Hon är inte ens min fästmö."

"Inte?" Värdinnan såg tviflande först på Alma och sedan på Nymark.

"Hm," myste hon, "om hon ännu inte är det, så blir hon det snart. Eller kalla mig lögnerska."

Nymark skrattade och gick till Alma, som allt ännu lekte med barnen. Hon var röd och undvek sorgfälligt att se upp.

Nymark betraktade henne och tvinnade sina mustascher. Han förstod, att Alma hade hört allt hvad de talat, och gaf derfor nogare akt på henne.

Alma åter kände, att Nymark betraktade henne, rodnade än mer och böjde sig djupare ned. Hon fann inte på någonting att säga åt barnen, utan slätade endast med ena handen en hvitluggig gosses hufvud och stödde den andra mot sidan.

Nymark satte sig på bänken och började fråga hvad barnen hette. Men då drog sig Alma undan och vände sig till en gammal gubbe, som satt vid bordet och knöt nät. Hon visade hurudana knutar fruntimren göra, då de knyta borddukar, men gubben tyckte att de voro mycket mer invecklade och tidsödande. Gubben blygdes för sin fulhet och grofhet i bredd med Alma och drog sig med skygg beundran litet längre bort. Småleende såg han sedan på huru flinkt de fina, hvita fingrarna rörde sig i hans gråa nät.

Hela tiden föresväfvade Alma någonting otydligt, formlöst. Vårdinnans ord ljödo ständigt i hennes öron. Hennes nerver skälfdde, kinderna brände och barmen häfde sig våldsamt. Hon undvek att se på Nymark, men följde honom så mycket ifrigare med hela sin själ.

Klockan var öfver fem. Det var tid att bege sig af. Alma steg upp och räckte till afsked handen åt torpfolket.

I dörren stannade hon ännu och såg sig om. Stugan var varm och hemtreflig, människorna derinne vänliga. Hon hade trifts der så väl, men likväl hela tiden längtat efter hemfärden, då de åter på tumanhand skulle bege sig ut i ensamheten.

"Adjö, adjö!" ljöd det än en gång från allas läppar.

Sedan slöt hon dörren och gick med Nymark mellan torpbyggnadernas väggar och knutar ned på isen. Nymark spände skridskorna på hennes fötter och bjöd henne handen såsom förr. Ingen skulle kunnat märka något ovanligt, och likväl var hvarje rörelse, ja, hvarje minsta vidrörande, fullt af magnetisk kraft. Alma bäfvade, fruktade och kände sig som i yrsel.

Månen sken klart och himmeln syntes högre än vanligt. Isen glänste leende och lekfullt framför dem, och rundt omkring lockade den snölösa skogen dem till sig med sitt hemlighetsfulla, tysta skuggmörker. Höga furor stodo stumma längs stränderna. På isen blänkande silfversken, på sidorna, framför och på alla håll svarta, tysta skuggor.

De åkte hand i hand utan att säga något. Då och då hviskade Nymark något ord, på hvilket Alma ingenting svarade, om hon blott på något sätt kunde undvika det.

Men när de hunnit till samma udde, der de hade hvilat på ditfärden, drog Nymark henne med sig ner emot stranden.

"Skola vi dit?" frågade Alma skygt.

"På en liten stund. Här är just halfva vägen."

Alma satte sig på en sten. Nymark kastade sig ned i ljungen vid hennes fötter, så nära, att han lutade sig mot hennes klädning, som han derigenom drog undan från fötterna. Alma vågade hvarken röra sig eller tala, men barmen höjde och sänkte sig häftigt och det svindlade för hennes ögon.

Nymark reste sig till hälften och flyttade sig ännu närmare. Alma kände på sitt ansigte hans heta andedrägt och vände bort hufvudet. Hennes hjerta slog våldsamt och lemmarna blefvo så underbart tunga. Hon hade hvarken vilja eller tanke, men instinktmässigt försökte hon resa sig upp, försökte i alla fall, fastän en oförklarlig, kropp och själ förlamande förvirring och en underbart mäktig känsla af domning höllo henne kvar. Då kände hon en stark arm omkring sitt lif och ett böljande bröst mot sin klappande barm. Skrämd ryckte hon till, ansträngde ännu en gång alla sina krafter och gaf till ett rop. Rösten kväfdes, ty ett par andra läppar tryckte sig mot hennes; hon slöt sina ögon och föll maktlös ned.

En stund hade förflutit. Alma satte sig upp i ljungen. Hennes ögon irrade skrämnda omkring. Marken var kall, skogen mörk. Träden stodo allvarliga och orörliga deromkring. Intet prassel, intet ljud hördes. Men på himmeln sken månen klar som förut och stjernorna tindrade. Almas blick stannade ej vid dem; hon dolde ansigtet i sina händer och böjde pannan ner emot knäna.

Längre bort tände Nymark en papyross och satte sig sedan på en sten för att se om skridskon på ena foten. En rem hade gått af. När han fått den lagad, vände han sig till Alma, som allt ännu satt i samma ställning.

"Skola vi bege oss af redan?"

Hans röst var lugn och jemn, men Alma ryste likväl, då hon hörde den, stönade, vände sig med ansigtet mot marken och ref i ljunger med båda händerna. Riset skar hennes fingrar, men hon kände det ej.

"Alma, var inte barnslig."

Nymark stod bredvid henne och försökte upplyfta henne.

"Hör mig! Det der tjenar till ingenting. Ingen människa har sett oss, ingen skall få veta det, jag svär att det inte ens i min dödsstund skall komma öfver mina läppar. Alma, älskade, haf förbarmande med mig."

Han lyckades slutligen upplyfta henne och slog mossan af hennes kappa.

"Lugna dig nu, var rask!"

Han strök sakta hennes skuldror.

"Förlita dig på mig och ångra inte naturens jubelstund."

Alma svarade med en klagande suck.

"Hvad du är för ett barn. I sanning! Hvem är du rädd för, säg? Skogen tiger nog, stjernorna äro långt borta, likaså månen; de tala inte om något."

Nymark ville stöda henne, men Alma dolde båda händerna i muffen.

De hade kommit nära staden, då remmen i Nymarks skridsko åter brast och han nödgades böja sig ned för att bringa den i ordning.

"Alma, vänta ett ögonblick; lemna mig inte!" sade han.

Men Alma tycktes ej höra honom, utan skyndade vidare utan att se bakom sig. När hon kom till stranden, aftog hon skridskorna, hängde dem öfver armen och gick upp längs den sidan af gatan, som låg i skugga. Hon smög sig fram längs väggarna med ljudlösa steg. På gården stannade hon, såg upp till fönstren och pressade muffen mot sitt bröst. Man gick i köksdörren; hon drog sig undan bakom ett hörn. Någon kom utför trapporna, men gick sedan längre bort på gården. Undvikande att visa sig gick hon uppför tamburtrappan, stannade allt emellan och lyssnade. Allt var tyst. Hon tog på dörren; den var oläst. Lampan brann i taket, öfverplaggen hängde på väggen, hon märkte ingenting ovanligt eller nytt.

Hon hängde upp sin kappa, lade hatt och muff på bordet. Gick in i salongen, men blef stående som fastspikad på andra sidan tröskeln.

John stod framför henne, hög och allvarlig. Almas slocknande blick sökte golfvet.

"Vet du redan af att Arvi är sjuk?" frågade John. "Han kom på förmiddagen hem från skolan midt i timmen och ligger i stark feber. Doktorn är rädd, att han får kopporna."

VIII.

Arvi andades tungt och hela hans kropp brände. Han mumlade otydliga ord. Ögonen rullade i sina rödsprängda hålor.

Alma hade sjunkit ner på en pall vid hans fötter och satt der hopfallen. Mina bjöd henne te, men hon skakade afvisande på hufvudet.

När John inträdde, lutade hon sitt ansigte mot Arvis bädd. John stod en stund bredvid henne, såg på Arvi och kände på hans panna.

"Kanske han ändå blir frisk, vi skola hoppas åtminstone."

Han såg på Alma.

"Du torde ha blifvit mycket skrämmd?"

Intet svar. Alma förblef i samma ställning, så orörlig, att hon knapt andades. John lade sin hand på hennes axel; en darrning genomlopp hela hennes kropp, men hon lyfte ej upp hufvudet och ändrade ej ställning.

"Inte så, Alma," sade han. "Försök att lugna dig."

Han dröjde ännu en stund, innan han lemnade rummet. Först när dörren var stängd bakom honom, vaknade Alma ur sin förstelning. Hon reste sig ej upp, utan sjönk ännu lägre ned, från pallen på golvet, och föll ihop som ett knyte. Hon kramade om sängfoten med båda händerna, kramade så, att fingrarna knakade och träet knarrade. Tungan hade råkat mellan tänderna; hon bet sönder den. Den kroppsliga smärta, hon dervid erfor, kändes nästan välgörande och lindrande för själens ångest.

Ingen fanns då i rummet; det visste hon, fastän hon för öfrigt inte hade reda på stort någonting.

Arvi hade fallit i en dvallik sömn. Han vaknade nu plötsligt och klagade. Alma kröp på knäna fram till honom.

"Mamma," sade Arvi, "det gör ondt i hufvudet och halsen."

Han suckade och såg på modren.

"Mamma, känn på min panna, hur den bränner."

Alma närmade sitt bleka ansigte till honom.

"Jag kan inte, Arvi," ljöd det hviskande från hennes läppar. "Mina händer äro orena. Men säg det inte åt någon."

Arvi teg en stund; sedan fortfor han åter:

"Mamma, jag är rädd. Den der väggen faller."

"Inte faller den. Men på mamma faller en kvarnsten."

"Hvarifrån."

"Uppifrån. Från himmeln. Men säg det inte åt någon."

"Nej."

Steg hördes. Alma drog sig tillbaka på pallen. Läkaren och John kommo in.

"Vi få se i morgon," sade läkaren, sedan han undersökt Arvi.

Sedan vände han sig till Alma.

"Men hur är det med er, fru Karell?"

De sågo på hvarandra, John och han.

"Ni duger inte till sjuksköterska i natt," sade han, i det han kände på Almas puls.

Alma hade endast ett enda hopp, det att de skulle gå bort. Det gjorde de också snart, och hon andades åter lättare, sedan hon blifvit ensam med Arvi.

Senare på kvällen kom John tillbaka med en droppflaska i handen. Hon måste taga in deraf, och sedan kom Mina för att hjälpa henne till sängs i rummet bredvid.

Hon lät dem göra med sig hvad de ville, nöjd med att John äntligen lemnade dem i ro och gick in till sig. Mina hade täckt öfver henne i sängen; der hade hon varmt och godt att vara. Hon såg på hur Mina sysslade i rummet, hur hon hängde upp hennes kläder, knöt ihop strumporna, skrufvade ner lampan och hemtade dricksvatten på nattduksbordet bredvid henne. Ännu derefter rörde hon sig fram och åter i rummet, undvikande att göra buller och gående på tå.

Alma följde ej mer hennes rörelser. I sängvärmen hade hon det så godt. Nerverna och hjertat, alla ådror och muskler bragtes till ro. Likaså tankarna och känslorna. De elaka minnena förflyktigades, hela lifvet gled långt bort. Fridfullt, som en syn ur en annan verld, såg hon genom de halfslutna ögonen den matt brinnande lampan och de öfriga föremålen, som befunno sig i riktningen af hennes blick. Mina skymtade allt ännu förbi, dörren öppnades, John kom in, såg på henne, yttrade något med låg röst till Mina, och sedan var allt slut. Hon visste ej mer af någonting...

Varm, fuktig öfver hela kroppen, vaknade hon sent följande dag. Innan hon blef riktigt klarvaken, njöt hon af bäddens mjukhet och sin lugna bekvämlighet. Vände sig litet och sträckte med välbehag på sig. Hon flyttade hufvudet högre upp på dynan och slöt ögonen, för att ännu en stund förlänga den behagliga halfslummern. Men blodet cirkulerade redan med större fart i hennes kropp, hjertat slog hastigare och nerverna lifvades. Hon måste öppna ögonen och se omkring sig. Det gamla, kända rummet, kända föremål. Ingen var inne och i rummet bredvid hördes ingen röra sig. Åter slöt hon ögonen.

Men plötsligen öppnade hon dem igen. Hon hade sett en enslig nejd, vackert månsken, glänsande is, en mörk udde, furor, ljung och —! Hon pressade de hopkramade händerna mot sina tinningar.

Det kunde inte vara sant!

Hennes kropp skakades, pulsådronna i halsen, i hufvudet, i hela kroppen bultade. Var det ändå sant?

Mina kom in. Almas ångestfulla blickar hängde sig fast vid henne.

"Om frun skulle komma och se. Han är alldeles flammig."

Alma stirrade utan att höra eller förstå. Stirrade bara, då hon såg, att hennes läppar rördes.

"Herre Gud, är frun sjuk?"

Mina närmade sig.

"Skall jag gå till skolan och be rektorn komma hem?"

"Nej, nej!"

"Men frun är sjuk."

"Åh nej."

"Orkar frun stiga upp och se på Arvi? Nog lär han ha fått kopporna."

Alma försökte stiga upp. Det svindlade för hennes ögon, benen vacklade, men hon föll likväl icke.

"Arvi kopporna?"

Hon började nu påminna sig föregående afton i barnkammarn — Arvi flämtande och brännhet i sin säng, hon bredvid, krypande på golfvet.

Alma tryckte fingret mot en röd fläck på hans kind; den blef blekare.

"Smittkoppor," suckade hon.

"Frun frågar inte ens hvar de öfriga barnen äro," sade Mina, då Alma bara såg trött på henne.

"Rektorn förde dem till Leisténs genast som han hörde, att doktorn trodde det skulle bli kopporna. Och med en sådan hast, att jag knappast hann få kläderna på dem. Det var en uppståndelse. Rektorn gick sedan förut med de äldre barnen, och jag kom efter och bar Helmi. Och hon var så vänlig, fru Leistén, och sade att man alls inte behöfde vara ängslig, ty nog skulle hon se om dem så länge, som Arvi var sjuk. Men hur Helmi hade svårt att skiljas från mig, det kan fru aldrig tro! Hon riktigt stormgret, stackarn, och höll mig om halsen. Hur skall hon komma till rätta der, då de sade, att jag på inga vilkor skulle få komma och helse på, att jag kantänka skulle föra smittan med mig i kläderna. Allt annat! Jag tror nu inte på sådant. Ingen blir sjuk, om det inte är Guds vilja. Men jag måste naturligtvis lyda, det hjälper väl inte annat."

Mina städade i rummet, under det hon så pratade, och väntade inte på svar. Men nu tog hon med damtrasan i handen ihop med den närmaste stolen.

"Frun ser så underlig ut. Bara inte frun också blir sjuk. Då äro vi illa ute."

"Inte blir jag sjuk."

"Var frun och åkte skridsko i går hela dagen? Jag tänkte litet det, när jag inte såg skridskorna på hängarn i tamburen, och jag hörde fru Leistén säga åt rektorn —"

"Hvad sade hon?" frågade Alma hastigt och ryckte till.

"Att frun hade gått med magistern der förbi ned till isen. Hon förundrade sig så öfver att frun inte var

hemkommen ännu, och ville att rektorn skulle fara och söka frun."

"Hvilken tid var det?"

"Så der mellan sex och sju, eftersom klockan slog sex just som vi gingo till Leisténs."

"Hörde Mina hvad rektorn svarade fru Leistén?"

"Han svarade rakt ingenting. Men orolig måtte han ha varit, jag tänker det därför, att han sedan hela eftermiddagen inte gjorde annat än gick fram och tillbaka öfver salsgolvet."

"För bort det der smutsvattnet, det luktar illa."

Mina tog skurämbaret, trasorna och kvasten och gick.

Med händerna i kors i knäet betraktade Alma Arvi, som var insomnad. Men tankarna förmådde likväl inte sysselsätta sig med honom; de hade alla stelnat till en enda frusen klump i hennes hufvud.

Läkaren åtföljd af John kom för att se om Arvi, kände på hans puls och frågade ett och annat rörande honom. Alma svarade honom tydligt, hon hade reda på allt och förblandade ingenting. Troget satt hon vid hans säng natt och dag, gaf in medicin åt honom på de bestämda tiderna och frotterade den svullna halsen morgon och afton, såsom läkaren förordnat. Men allt, hvad hon gjorde, skedde utan själ, likasom existerade det alldeles utom hennes tankekrets. Det var någon annan makt, som satte hennes fötter och händer i rörelse, sjelf tyckte hon sig vara förintad, eller skild från sin kropp. Derför såg hon föremålen och människorna omkring sig likasom på långt afstånd, och äfven deras röster ljödo i hennes öron såsom kommande från fjerran. Hon såg på allt som på ett panorama eller något alldeles främmande. Ibland trodde hon att hon sof, och hon knep sig i armen för att vakna; men fastän hon kände att det smärtade, förblef allt såsom förut.

Arvi blef sämre dag för dag. Läkaren gaf ej mer något hopp om hans tillfrisknande.

Det var femte dagens afton efter Arvis insjuknande. John satt tyst och allvarlig på en stol vid hans hufvudgärd, Alma såsom förut på en låg pall vid fötterna. En hemsk tystnad rådde i rummet. Döden höll sitt intåg.

Arvis händer och fötter voro iskalla. Andedrägten rosslade i halsen, det ryckte i kroppen. Ögonen voro oafvändt fästa i taket, liksom hade han väntat något derifrån.

John var blek, och rynkan mellan hans ögonbryn blef allt djupare.

Han sade ingenting, men det ryckte allt emellanåt i ansigtet och ögonen voro röda.

Alma såg på honom, under det hon stödde sig mot sängkanten. Lönade det sig att så der sörja deröfver, att gossen fick gå bort från synd och elände? Bättre vore, om döden toge bort äfven de andra barnen, innan de hunne sjunka i synd och skam. De voro ännu rena och oskyldiga...

Arvi hade nu svåra plågor. Men efter en stund skulle han få ro, evig ro i jordens sköte. Missunnade fadren honom denna lycka...

En sista rossling hördes, sedan tystnade allt. John dolde sitt ansigte i händerna. Alma satt orörlig som en bildstod. Hvarför slocknade inte också hennes lif på samma gång...

En hvit kista gjordes åt Arvi och i denna en bländande hvit bädd. I spetsar och myrten hvilade han stilla och lugnt, utan att veta af världens stormar och sorger. Samma stillhet och frid lade sig äfven öfver allt omkring honom, lifvet likasom afstannade i dödens närhet, besökande kommo och gingo med ljudlösa steg.

Det dånade så ihåligt, då locket spikades igen. Den der stora grofva karlen i sina tjocka vadmalskläder hade ingen försyn eller fruktan för att störa den sofvandes ro.

Klockorna ringde. Kistan var upplyftad på likvagnen, hästar och åkdon väntade vid porten på de åtföljande. Alma hade hela tiden suttit i en länstol vid bordet. Gästerna hade helsat på henne och sedan spridt sig i rummen. Några stannade hos henne, samtalande och frågande. Hon svarade ett och annat ord, allt hur det föll sig.

"Det var sorgligt! Ett så vackert barn. Och er enda gosse."

"Vår enda gosse."

"Och så hastigt. Var han sjuk ens en vecka?"

"Fem dagar."

"Bara fem dagar? Det måste kännas tungt."

I början voro alla tysta och allvarsamma, isynnerhet i salongen, der Alma satt. I ansigtsuttryck, blickar och röst sökte de inlägga deltagande och tvingade sig att iakttaga ett yttre skick, som föga svarade emot deras inre känslor.

Men så snart de kommo i de öfriga rummen, återtogo de oförmärkt sin frihet. Herrarna höjde rösten, damerna hviskade och blefvo lifliga, några till och med skrattade ibland af förseelse.

Då började klockorna ringa. John böjde sig ned och sade något åt Alma. Det var tid att bryta upp. En högtidlig tystnad spred sig från rum till rum. Samtalet upphörde, alla reste sig och man drog sig småningom till dörren.

Marken var frusen, vagnen skramlade och skakade om kistan der under det svarta taket. Men grafven var bäddad mjuk och vacker medelst granris. Den hvita kistan sänktes ner mellan de gröna kvistarna. Menniskorna samlade sig deromkring för att se den. Presten läste, kastade mull på det vackra locket och läste åter. Alma höjde ej sina ögon från grafven. Hon hörde rösten, som läste, men förstod ej orden, hörde äfven vinden susa i träden och visste att människor stodo omkring dem. Men hvarför smutsade man ned den vackra kistan med den fuktiga mullen?

Läsandet upphörde, presten höjde boken till pannan. Alla böjde sina hufvuden ned och skylde för ögonen. Alma gjorde ej så. Hon stirrade oafbrutet ner i grafven, likasom om hon genom locket ännu en gång velat se de kända anletsdragen. Och hon märkte ej att människorna småningom aflägsnade sig. Endast John och några karlar blefvo kvar. De togo spadar och började skofla ner mull. De kastade mullen så häftigt, att kistan för hvarje gång dånade. Det var också stenar bland mullen och kistlocket skrälde, då de träffade det. Det sista hörnet täcktes, och man såg ingenting annat än en mullhög, som höjde sig allt mer och mer. Den gungade i Almas ögon. Hon höjde ögonen; träden, korsen, karlarne gungade. Sedan blef allt mörkt; hon sjönk afsvimrad till marken.

IX.

"Jag fruktade just det här, då hon hela tiden vakade utan uppehåll. Åt inte och rörde sig inte ur stället. Underbart att hon ens höll ut så här länge."

"Vi skola gifva in åt henne någonting stärkande, kanske jern. Och om aftnarna af det förra. Nog går det öfver; hon behöfver endast stillhet och lugn. Kunde man inte ställa det så, att hon inte blir störd om morgnarna, eftersom hon då får bättre sömn?"

"Jo. Jag skall flytta in i mitt eget rum. Jag måste ändå stiga tidigare upp."

John och läkaren samtalade sålunda, då Alma återkom till medvetandet i sin säng.

"Nu, fru Karell," sade läkaren, då han märkte att Alma öppnade ögonen, "nu får ni inte på många dagar stiga upp ur sängen. Ni måste först taga igen all den sömn, som ni försakat de senaste dagarna. Genom medicin, om det inte eljest går. Och genom medicin skola vi också försöka ge er matlust."

Alma hörde på. Hon sade inte ett ord, hvarken för eller mot. De fingo göra med henne hvad de någonsin ville. Hon låg till sängs den ena dagen efter den andra. Talade inte, klagade inte och önskade ingenting, men svarade likväl, då man frågade henne om något. Hon låg för det mesta orörlig. Då och då ryckte det till i hennes kropp, men hon visste knappast af det. Ögonen voro större än förr, blicken trött och matt.

Slutligen frågade läkaren en dag om hon inte hade lust att stiga upp. Hon svarade nej. Men hon steg likväl upp, då läkaren bad henne göra det.

Sedan satt hon lika tyst i sin soffa. John var hos henne, så ofta hans mångfaldiga göromål tilläto.

Han förestälde henne, att de ju ännu hade tre barn kvar, och hur de voro friska, lifliga och älskliga. I dem hade de tröst. Och sådana sorger och förluster måste ju människan genomgå; lifvet förde dem med sig åt en hvar, och man borde ej låta sig krossas af dem. Det hjälpte ju i alla fall inte, utan olyckan blef blott större derigenom.

Alma svarade ingenting och det var svårt att i hennes frånvarande blick se, om hon hade hört eller ej. Hon pressade sina knäpta händer hårdare tillhoppa, men John lade ej märke dertill.

Det syntes emellertid tydligt, att hon hellre var ensam och att hon liksom plågades, då någon kom in i rummet. Derför försökte Mina hålla äfven barnen på afstånd och förde dem endast då och då in för att helsa på modren.

Hon satt alltid på samma ställe, i ena hörnet af soffan. Hon tycktes ej märka, ja vände ej ens på hufvudet, om barnen stojade i rummet eller om något kärl med starkt slammer slogs sönder i köket.

Men en gång hördes en röst i salongen, hvilken bragte henne att rycka till och springa upp. När John sedan inträdde, stod hon med båda händerna stödda mot bordet och blickade skrämnd mot dörren.

"Kommer du inte in? Nymark är der. Han frågar efter dig."

"Mig? Hvarför?"

Hon darrade och rösten stockade sig i bröstet. Men hon fortsatte, ansträngande alla sina krafter.

"Jag orkar inte — måste snart lägga mig. Jag är så svag."

"Du riktigt darrar. Har du svindel? Låt mig hjälpa dig till sängs."

"Nej, nej, nog kan jag sjelf. Gå dit, att han inte kommer."

"Hit? I ditt rum? Det gör han inte."

"Gå dock i alla fall, John."

John gick och stängde dörren efter sig. Men Alma fattades af en ny ångest. Hon fruktade att Nymark skulle tala om det för John, berätta allt.... Hon försökte lyssna på deras samtal, men kunde ej tydligt urskilja något, ty hon darrade så häftigt, tankarna voro förvirrade och det svartnade för hennes ögon. Hon väntade hvar ögonblick, att John åter skulle visa sig i dörren och med stränghet fordra räkenskap af henne.

Hon upprepade för sig, att det ej var möjligt. Nymark skulle inte göra det, åtminstone inte med afsigt. Det var ju galenskap att frukta något sådant.

Men likväl fruktade hon. Om den eviga fördömsen plötsligt öppnat för henne sitt mörka svalg, skulle hennes själ ej känt så mycken fasa, som nu.

En svag tanke försökte ännu bereda sig rum i hennes sinne.

"Än sedan, om han skulle tala om det?" ljöd det inom henne; "något värre kan inte komma, än detta är. Låt allt blifva uppenbart med det samma. Då slipper jag fri från denna ångest. Det hade varit bättre, om jag sjelf talat om det genast. Öppnat hela mitt hjerta."

Men hon hörde ej på denna röst. Den talade ej heller länge, ty ångesten kväfde den.

I salongen fortsattes samtalet lugnt och jemnt. Orden hördes tydligt, men hon kunde inte fatta deras mening. Hennes hufvud kändes som en klump och hjernan var slö. Hon trodde att hon skulle falla, eller att förståndets sista gnista hade slocknat. Men den slocknade ej; bakom all denna förvirring kyttade den ännu, och ej heller föll hon.

Slutligen flyttades stolarna, några ord yttrades och sedan aflägsnade sig rösterna till tamburen. Och steg hördes återvända till salen, blott en persons steg. Han hade gått!

"Står du der allt ännu?" sade John, då han återkom till henne.

Alma smålog med en vansinnigs småleende.

"Kom i sängen, hit. Du mår inte väl," sade John.

Alma lade sig, såsom han ville. John betraktade henne med oro och gaf in åt henne af den lugnande medicinen.

"Hur skall jag våga fara in till landtdagen, om du inte blir frisk?" suckade John halft för sig sjelf.

"Nog blir jag frisk, John. I morgon, skall du se, är jag redan alldeles bra. När far du?"

"Efter två veckor."

"I morgon skall jag tidigt börja göra dina kläder i ordning. Jag skulle kunna göra det nu redan, om du inte hade gifvit in åt mig sömndroppar."

"Det brådskar inte. Sof du bara lugnt, om du får sömn."

Han gick bort, och Alma blef kvar i sängen, lugnare till sinnes. John visste ännu ingenting. Efter två veckor skulle han fara till landtdagen, Nymark skulle hinna glömma och allt skulle bli dervid. Hon skulle försona sitt brott, arbeta som en slaf, aldrig gå ut, ej visa sig någonstades, utan draga sig undan hela världen, tjena John och hemmet, ja, hon skulle hädanefter vara i stånd att bära hvilka tunga bördor som helst. Och hon ville inte knota, om man ock skulle trampa henne under fötterna, om John vore likgiltig och hård mot henne, om han skulle glömma henne och ej skriva. Med allt skulle hon vara nöjd, allt skulle hon tåligt bära till sin lefnads slut...

Läkaren blef mycket belåten följande dag, då han såg henne i fullt arbete med sömmerskan och omgifven af en hel hög skjortor, strumpor och andra kläder.

"Gud ske lof," sade han, "nu är det ingen fara mer. John kan obekymrad fara till Helsingfors för ett halft år, och vi skola här under tiden raska upp oss och samla krafter."

Alma sydde så flitigt, att händerna begynte darra. Hon gjorde en ofantlig mängd kläder i ordning åt John för resan. Hvad hon ej hann med hemma, det sände hon att förfärdigas ute. Sjelf satt hon från tidigt på morgonen till sent på kvällen och märkte inte, att hon med sin ifver uttröttade både sömmerskan och Mina, hvilken dessutom måste medtaga arbete till barnkammaren. När det oaktadt någon gång mörka tankar ville tränga sig in på henne, började hon samtala med sömmerskan, än om ett, än om annat, mest om dagens obetydliga tilldragelser, hvilka ej intresserade henne ens så mycket, att hon skulle tänkt på hvad hon sade eller hört hvad den andra svarade. Sömmerskan såg förvånad på henne och tänkte för sig sjelf, att det aldrig i världen stod rätt till med frun. Men hon meddelade sig ej derom åt någon annan, utan väntade till dess också de andra skulle märka det.

Äfven en annan egendomlighet föll sömmerskan i ögonen. Hvarje gång tamburklockan ringde, ryckte Alma till likasom för ett åskslag, lät arbetet falla ur händerna och lyssnade. Om då Mina eller någon annan ville gå och öppna, nekade hon dem helt uppskrämd.

"Ni får inte släppa in, ni får inte släppa in; nej, nej, öppna inte!"

"Men kanske det är någon som frågar efter rektorn. Borde man inte säga, att han inte är hemma?"

"Ja, ja, att han inte är hemma, och att han inte kommer hem, och att jag är sjuk, sängliggande, och inte tar emot någon."

När John råkade vara hemma, gick han vanligen sjelf och öppnade, och då sprang Alma och tittade genom dörrspringan, för att se hvem det var som kom. När hon återvände till sin plats, höll hon handen tryckt emot hjertat och hviskade: Gud ske lof, det var bara den eller den!

Vidare fäste sig sömmerskan vid att hon aldrig med sorg eller saknad talade om sin mans förestående bortresa och ej just synnerligen tycktes bry sig om att hon för hela vårvintern skulle komma att vara ensam.

"Kommer det inte att bli ledsamt, då frun för så lång tid måste vara skild från rektorn?" frågade hon en gång.

"Inte det minsta," svarade Alma. "Om det berodde på mig, så skulle jag hellre vilja bo alldeles ensam, långt borta i skogen, så att ingen någonsin skulle finna mig."

"Men der skulle vargarna äta upp frun."

"Än sedan! gerna för mig!"

"Skulle frun önska att få dö?"

"Det skulle jag."

"Gud i himlen, riktigt sant? Till exempel nu genast?"

"Nu på ögonblicket."

"Och frun skulle inte det minsta vara rädd?"

"För hvad?"

"Jo, för att hvart frun sedan skulle komma."

Alma såg på henne. Hon svarade ingenting, men försjönk i tankar.

Så for John. De sista dagarna hade han oafbrutet forskande betraktat Alma. Men hon märkte det och låtsade då ständigt vara glad. Äfven för läkaren försäkrade hon, att hon mådde bra och inte kände några plågor.

Men när hon hade blifvit ensam, ljöd ofta i hennes öron sömmerskans ord: "jo, ty hvart skulle frun sedan komma?"

En natt hade hon en besynnerlig dröm. Hon var i de dödas rike. Mörker och fasa omgafvo henne på alla håll. Hela luften uppfylld af sockar och beständig, gränslös ångest. Ju längre hon vandrade, dess större tycktes andarnas ångest. Klagoropen blefvo allt tydligare, de hördes från alla håll och isynnerhet från den ugn, dit hon skulle gå.

Blåa lågor, ormar och själar, hvilka vredo sig ibland dem.

"Äktenskapsbrytarens ugn" stod der skrifvet med eldbokstäfver.

Hon störtade dit ner, hörde gråt omkring sig och skrek äfven sjelf. Skrek så att hon vaknade. Ännu sedan hon vaknat, skrek hon en stund, innan hon fick klart för sig, att det endast varit en dröm.

Kallsvett dröp af hennes panna, och likväl frös hon tillika. Det var mörkt och tyst omkring henne. Drömmen skrämde henne ännu. Hon tog täcket omkring sig och gick ut i köket.

"Jesus välsigne, hvad felas frun?"

"Jag drömde så illa, och jag törs inte mer vara ensam. Vill inte Maja Lisa komma och ligga på soffan resten af natten?"

"Jo."

Maja Lisa tog dyna och täcke med sig. Alma tände nattlampan och stälde den på ett hörnbord i andra ändan af rummet.

"Hvad var det frun drömde?" frågade Maja Lisa, der hon låg på soffan.

"Jag törs inte tala om det."

"Var det så hemskt? Frun glömde säkert läsa välsignelsen, då frun gick till sängs. När jag någon gång glömmet det, så är det säkert, att jag inte får riktig sömn den natten."

"Jag har försummat det på de sista tiderna."

"Gode Gud! Ber frun aldrig mer?"

"Nej."

"Men det är illa."

"Bed du, Maja Lisa, på mina vägnar."

"Jo, jag skall be."

Båda voro en stund tysta. Maja Lisas andning blef tung och jemn. Men Almas ögon voro fortfarande öppna.

"Maja Lisa, sofver du redan?"

"Hvad önskar frun?" hördes en sömnig röst från soffan.

"Jag är bara så rädd."

"Ja, då frun inte läser sin bön. Det är deraf det kommer."

"Jag vågar inte. Gud hatar mig."

"Gud hatar inte någon, utan förbarmar sig öfver alla och ger syndernas förlåtelse, då menniskan ångrar sig."

"Nog har jag ånkrat, ånkrat så förfärligt, men det hjälper inte."

Maja Lisa kunde ej säga något till detta. Hon hade ämnat bedja och redan lagt händerna i kors öfver bröstet. Men sömnen fick makt öfver henne, innan hon kom till midten af "Fader vår", och ögonlocken slöto sig.

"Maja Lisa," hördes det åter från fruns säng, "orkar du inte vaka en liten stund?"

"Jo!" Hon satte sig upp och gnuggade sig i ögonen. Märkvärdigt, att hon var så sömnig.

"Man kallar mig till domen."

"Herre Gud!"

"Kom närmare! Håll i mig."

"Kära frun, hvad felas er?"

"Jag visste inte, att det skulle gå så. Det kom så plötsligt. Jag vaknade först sedan brottet hade skett."

"Hvilket brott?"

"Och då var det för sent. Om jag skulle gråtit blod, hade jag ej kunnat ändra det. Gjordt är gjordt."

"Hvad talar frun om?"

"När man går med slutna ögon vid randen af en afgrund, så störtar man dit ner, innan man ens anar det. Och ingen räddar en. Eller hjälper. Gjordt är gjordt."

"Hvad skall man nu göra. Hon yrar."

Maja Lisa sprang och väckte Mina.

"Ge henne droppar," sade Mina. "Då får hon ju alltid ro."

"Jag kan inte och vet inte. Kom du."

Mina var motvillig och grälade på henne, men kom ändå.

"Gjordt är gjordt," klagade Alma ännu, vridande sig i sängen och stönande.

Hon höll endast upp för att taga in dropparna, som Mina ur skeden öste i hennes mun.

"Mera, mera," sade hon, fastän Mina hade slagit i skeden den vanliga dosen.

"Månne man vågar ge mer, än som är ordineradt?"

Hon såg på Maja Lisa.

"Mera, mera!" envisades Alma.

"Ge nu bara, inte kan det vara farligt," uppmanade Maja Lisa.

Mina gjorde så.

"Varen tysta, det skall hållas hemligt, så att inte John får veta det. Varen tysta."

"Gud bevara! Skulle rektorn bli ond öfver det?"

"Tala inte så högt. Ingen annan vet af det, än skogen och ljungen och stenarna."

"Hon yrar," hviskade Maja Lisa.

"På jorden vet ingen, men i döden blir det uppenbart. Allt, allt!"

"Hon har helt säkert någonting på sitt samvete," sade Mina.

"Usch, stanna du också här. Jag törs inte vara allena med henne."

Men Alma lugnade sig redan. Medicinen gjorde sin verkan. Hon låg stilla, med hufvudet orörligt på den hvita dynan. Kinderna voro bleka och blicken matt.

Mina och Maja Lisa väntade, till dess hennes ögon skulle sluta sig. Men de gjorde det ej. De stirrade blott vidöppna åt ett och samma håll. Och sedan klarnade de åter helt plötsligt. Hon steg upp och

vacklade med utsträckta händer åt det håll, hvartåt hon höll blicken riktad.

"Hvart går frun?" frågade Maja Lisa, som råkade vara henne närmast, och tog i henne.

"Arvi, Arvi!" mumlade hon och såg fortfarande åt samma håll utan att blinka på ögonen.

Båda pigorna tryckte henne tillbaka ned i sängen.

"Inte är der något. Frun yrar bara. Somna nu."

De voro tvungna att hålla i henne, eljest hade hon åter störtat upp. Läpparna rördes, men de kunde ej mer urskilja orden. Ögonen stirrade utan att blinka envist åt samma håll, och läpparna upphörde att röras endast då de drogo sig till ett hemskt leende.

"Hvad kan det vara hon ser?" frågade Maja Lisa.

Mina skakade på hufvudet.

Först fram emot morgonen somnade Alma. Hon sof stilla och lugnt. Pigorna gingo på tå, lyssnade gång på gång bakom dörren och förde barnen till de längst bort belägna rummen. Ej ens der tilläto de dem bullra och stoja.

Maja Lisa var just sysselsatt med att sopa köksgolfvet, då Alma plötsligt kom springande ut från sitt rum. Hon var i nattdrägt och såg uppskrämd ut.

"Hvarför lemnade ni mig ensam, fastän ni vet att de förfölja mig."

"Herre Gud, hvilka?"

Alma svarade inte; hon började bli redig.

"Jag fryser," sade hon slutligen.

"Är det under, kära fru, när ni är alldeles våt af svett. Gå nu fort tillbaka i sängen."

"Inte i sängen. Jag vill till Arvis graf. Hvem kommer och hjälper på mig?"

"Men männe frun orkar?"

"Jo, nog orkar jag; jag skulle orka genast, om jag bara vore klädd."

"Jag skall komma och kläda på frun. Och sedan tar väl frun en af oss med. Vi våga inte låta frun fara ensam, då frun var så sjuk i natt."

"Nu är jag alldeles frisk. Men ni kan komma ändå."

På Minas förslag tog man häst. Alma steg i släden och Maja Lisa satte sig på kuskbocken bredvid kusken. Hästen fick ett rapp, och det bar af, så att snön knarrade under medarna. En gammal gumma steg åt sidan från vägen och stod och såg efter dem.

Den skarpa blåsten piskade Almas ansigte. Den uppfriskade henne och befriade hennes sinne från nattens fador. Det hade endast varit en dröm, en fantasibild af hennes sjuka hjerna. Ingen trodde mer på något helvete eller på några djeflar; om det efter döden fanns någon dom och något straff, så måste de vara af annan beskaffenhet. Intet helvete, ingen eld... Efter döden? Hvaraf visste man, att det då mer fanns något lif? Kanske allt var slut då.

Menniskor voro i rörelse på gatan. De foro förbi somliga, andra mötte de. Alla sågo friska och kraftiga ut. Till och med de små, trasiga tiggargossarna, hvilka drogo en kälke efter sig och blåste i sina röda händer. Och äfven bonden, som hemtade ett vedlass till staden och gick bredvid hästen med tömmarna i hand. Hur gerna hade ej Alma velat byta lif och tillvaro med dem!

Hästen höll vid kyrkogårdsporten. Alma och Maja Lisa gingo in. De måste först gå ett stycke rakt fram och sedan taga af åt höger, för att komma till Arvis graf. Snön var blid, Almas skor och fållar blef våta. Rundt omkring stod tätt med grafkors. Hon stannade gång på gång för att betrakta än det ena, än det andra. Läste namnen, födelse- och dödsåren, och kvarstod sedan en stund ännu, likasom väntande på någon upplysning om det lif, som hade förflutit mellan dessa begge årtal. Men der sades ingenting om detta. Stumma stodo korsen med sina korta inskrifter.

Och huru mycket det fanns af dem! Under hvart och ett af dem hvilade åtminstone en, under några flere i bredd. Alla dessa hade födts, växt upp, gladt sig, syndat, lidit, dött. Ja, syndat hade de alla, de fullvuxna mer, barnen mindre. Men var någon enda af dem så brottslig och så djupt sjunken, som

hon?... Skulle också hon kunna hvila här så stilla och fridfullt?... Skulle inte hennes gravvård förkunna för de efterlevande huru värdelöst och fåfängligt hennes lif hade varit och hvilket elände det blifvit till slut. Skulle den inte förkunna....

Nej, hon flydde undan sina egna tankar och gick hastigt fram till Arvis graf, der hon satte sig ned i snön.

"Gör inte så, kära frun, ni förkyler er," sade Maja Lisa.

Alma hörde ej. Hon skulle velat gråta. Förr gåfvo tårarna henne en så ljuflig tröst, med dem flöt all sorg och ängslan bort ur hjertat. Men hon hade inga tårar mera. Och de skulle ej heller hafva hjälpt. Inga floder af tårar skulle kunnat göra det gjorda ogjordt.

Korsen antogo ett hotande utseende. De förekommo henne som kalla, hårdhertade fiender, hvilka ansatte henne från alla håll. De svarta bokstäfverna grinade mot henne och sade, att hon ända till det sista hade ljugit och bedragit sin man, låtit honom ännu i afskedsstunden omfamna henne i den tro, att hon var en trofast, sedesam och ärbar hustru. Och de sade, att hennes tid hade kommit och att hon kallades till domen. Guds nåd hade vändt sig bort från henne, döden ville hafva hennes ben.

De ansatte henne, alla dessa kors närmade sig, kommo äfven långt ifrån för att tränga sig omkring henne och böjde sig ned öfver henne. Uppifrån hotade henne trädens nakna grenar, hvilka ondskefullt slet och piskade luften... Om hon sjöng, kanske skulle de då hålla sig stilla?

Och hon sjöng:

"Döda ben, döda ben, Herrens nåd har vändt sig bort."

Maja Lisa sprang efter kusken och de hjälptes åt att föra Alma till släden. Maja Lisa satte sig bredvid och höll henne fast med båda händerna. Kusken gaf en snärt åt hästen och lät den springa så mycket den förmådde. Folket på gatan och i fönstren hann blott flyktigt se huru den i släden sittande fru vacklade, och några, som råkade stå nära, då de ilade förbi, hörde henne också säga något. Men endast Maja Lisa och kusken kunde urskilja orden:

"Döda ben, döda ben, Herrens nåd har vändt sig bort."

"Hjerninflammation," sade läkaren, hvilken skyndsamt blifvit tillkallad.

Han stod bredvid Almas säng och såg huru det oupphörligt ryckte i ena armen och benet.

"Här är just ingenting att göra. Men vi måste telegrafera till rektorn."

Maja Lisa skyndade att hemta papper och bläck från rektorns rum. När hon funnit hvad hon sökte och skulle återvända till sängkammaren, ringde det i tamburklockan. Det var en gosse, som hemtade ett öppet kuvert. I tankspriddhet tog hon ut derifrån ett visitkort och såg, att det var från Nymark, som bjöd fru Karell på slädparti följande dag.

"Herre Gud!" suckade Maja Lisa och förde det till doktorn.

Läkaren skref på kortets fransida:

"Vänd dig till andra. Fru Karell ligger svårt sjuk."

Kortet lades tillbaka i samma kuvert och lemnades åt gossen.

Men Alma fortfor att sakta sjunga:

"Döda ben, döda ben, Herrens nåd har vändt sig bort."

Läkaren ombesörjde isbaddning på hufvudet och ordinerade medicin. Då tjenarena sade att de voro rädda, gaf han anvisning på en barnmorska, som de kunde taga till hjälp; hon var van att sköta sjuka, och han visste att hon var ledig för tillfället.

Alma yrade oupphörligt. Grafkorsen och de nakna träden hade försvunnit, men i stället omgaf en stor hop onda andar hennes säng. De ansatte henne och ville med våld föra henne i den brinnande ugnen, der äktenskapsbrytarena vred sig bland lågorna. Hon slog efter dem med händer och fötter, för att hålla dem på afstånd. Men när de flydde på den ena sidan, rusade de tjutande och ursinnigt skrattande fram på den andra. Hon rasade hela natten och den följande dagen; svetten strömmade nedför ansigtet och utmed hela kroppen, men in i hufvudet hade de lyckats smugla eld, och den elden kunde isbaddningarna inte smälta, ty den var tagen från evighetens glöd.

Hon var uttröttad af den våldsamma rörelsen och förmådde ej mer upplyfta armarna. Hon förblef då stillaliggande, och nu skyndade de alla triumferande fram. De mindre klättrade upp öfverallt längs sängens sidobräden och fotända, hoppade och dansade på täcket och brusto ut i ett skallande hånskratt.

Hon lät dem skratta och slöt ögonen...

"Nu torde hon ändtligen få sömn", hviskade Maja Lisa till den främmande sköterskan.

Men Alma öppnade ännu litet på ögonen, då en lång rad af bjellror och klockor hördes klinga utanför på gatan.

"Kom och se, Maja Lisa," sade Mina, som hade dragit gardinen litet åt sidan. "Ett slädparti."

De räknade öfver tjugu hästar och sökte taga reda på med hvem hvar och en åkte.

"Och se, der är magister Nymark. Hvem satt bredvid honom?"

"Jag kände henne inte. Men vacker var hon."

"Vet du, att han i går ville bjuda vår fru?"

"Jo, du talte ju om det. Hon skulle nu igen fått fara ut att roa sig, om hon bara varit frisk."

"Nog har hon nu fått lemna de der nöjena för evigt."

De fälde ned gardinen, kastade en blick på Alma, som nu verkligen sof, och gingo sakta på tåspetsarne ut ur rummet.

* * * * *

På nionde dagen derefter stod åter en mängd människor kring en öppnad graf. Presten läste den sedvanliga texten, kastade mull på kistan och läste åter. När han hade slutat, trängde sig äfven de längre bort stående närmare, för att se kistan, som omslöt Almas slocknade lif. De kastade dervid deltagande blickar på John, i hvars ansigte och hela gestalt visade sig en djup sorg, parad med en manlig sjelfbeherskningskraft. Maja Lisa och Mina stodo bredvid hvarandra på andra sidan om grafven. De hade gråtit så, att deras ögon voro svullna, och de gråto allt ännu. Lyyli, som Maja Lisa bar på sin arm, grät också, emedan alla andra greto, pappa och Ella och alla. Och hon gret och slutade ej upp dermed, fastän tant Leistén kysste henne och pratade med henne. Men Helmi tog alls inte vid sig, utan såg blott undrande omkring sig, slog sedan sin arm om Minas hals och lutade sitt hufvud mot hennes. Mina tryckte henne hårdt till sig och snyftade ännu våldsammare.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK BLINDSKÄR ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™

electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of

the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.